

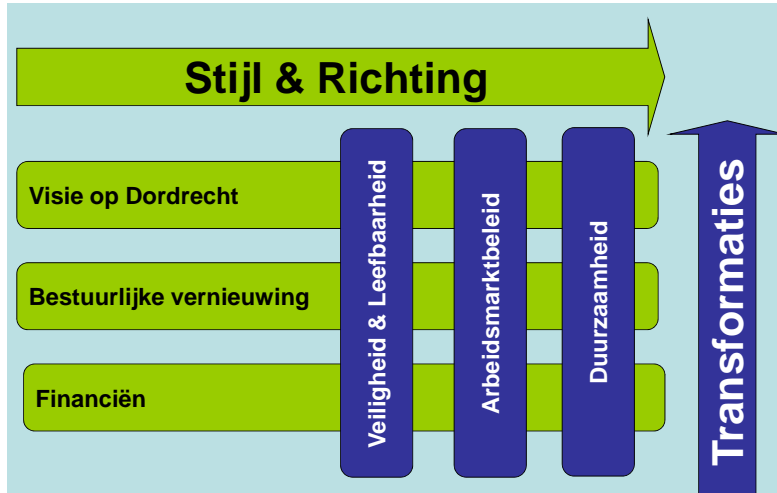
Kadernota 2012

Inhoudsopgave

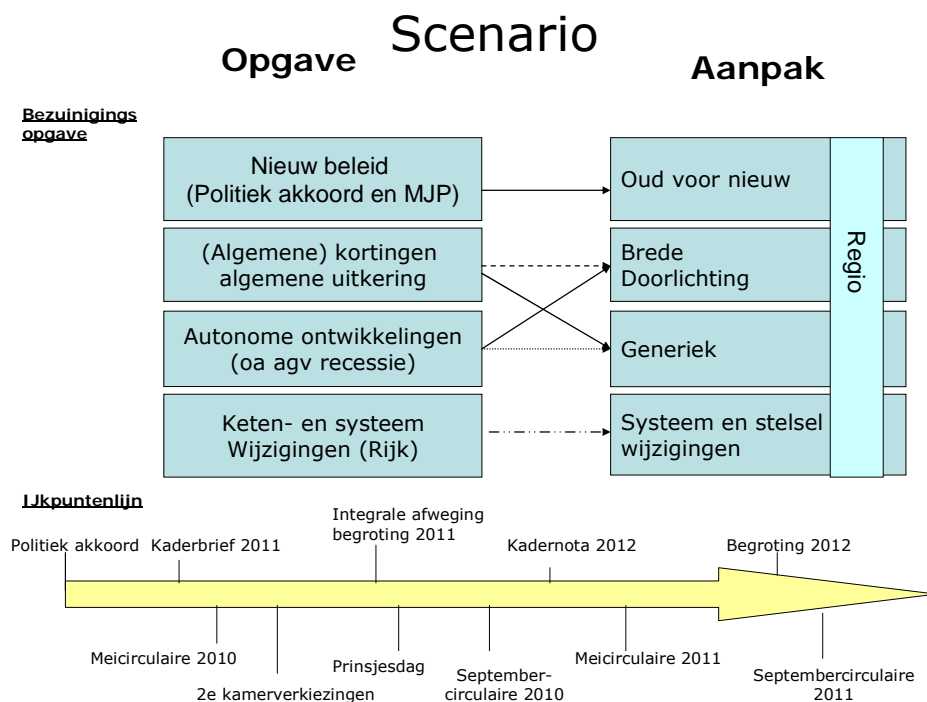
1. Inleiding	1
2. Actualisatie financieel perspectief	3
3. Onontkoombare knelpunten	12
4. Confrontatie ontwikkeling inkomsten en uitgaven	15
5. Investerings	17
6. Financiële ontwikkelingen	20
7. Weerstandsvermogen	26
Bijlage 1: Onontkoombare knelpunten	27
Bijlage 2: Spelregels egalisatiereserve Parkeren	35
Bijlage 3: Subsidieplafonds	36

1. Inleiding

Onze visie 'oor voor de stad, oog voor de toekomst' heeft vorm en inhoud gekregen in de meerjarenbegroting 2011. Hier hebben we aangegeven hoe we de ambities van ons politiek akkoord waarmaken binnen een sluitend financieel perspectief.

De transformaties die we gaan realiseren zijn in de begroting 2011 uitgewerkt in concrete doelen en acties met daarbij horende financiële intensiveringen. Naast deze intensiveringen is de begroting 2011 ook de begroting van extensiveringen geweest. We hebben door de recessie en kabinetsbezuinigingen keuzes gemaakt over waar we minder gaan doen. Hierbij hebben we gewerkt met een scenario aanpak. Deze scenario aanpak geeft ons de flexibiliteit om de opgaven van een afdoende aanpak te voorzien op het moment dat ze zich voordoen. We hebben vanaf de kaderbrief 2011 met deze aanpak gewerkt. In onderstaande weergave van de scenarioplanning staan de ijkpunten die we gebruiken om het scenario bij te stellen. De kadernota 2012 die we u nu voorleggen is het ijkmoment dat volgt op de begroting 2011.

De contouren van de financiële opgaven uit het scenario worden richting de begroting 2012 steeds duidelijker. We hebben te maken met:

- kortingen op de Algemene Uitkering en doeluitkeringen van het rijk;
- tijdelijke tekorten op de bijstandsverlening en bij de sociale werkvoorziening;
- taakstellingen bij de gemeenschappelijke regelingen die gerealiseerd dienen te worden;
- te decentraliseren taken vanuit het bestuursakkoord (Wet werken naar vermogen, AWBZ en jeugdzorg) met efficiencykortingen.

Andere factoren, zoals de aankomende decentralisaties en de terugloop van een aantal doeluitkeringen, zijn op dit moment nog niet te concretiseren in een financiële opgave van de kadernota. Daarom is het eindsaldo van de kadernota niet onze volledige uitdaging. De financiële doorvertaling van het bestuursakkoord zal pas later volgen. In de begroting 2012 zullen we het scenario daarom opnieuw actualiseren en presenteren wat dit betekent voor Dordrecht.

Tot slot is er naast de opgave van een sluitend meerjarenperspectief 2012-2015 een tweede opgave: een weerstandsvermogen van voldoende omvang. Dit vermogen staat op dit moment onder druk vanwege een verslechterde positie van het Grondbedrijf en is gezakt onder de met de raad afgesproken norm. Wij hebben als college bij het vaststellen van de jaarrekening 2010 opdracht gegeven aan de organisatie om richting de begroting 2012 het weerstandsvermogen te versterken.

Inhoud kadernota

In deze kadernota wordt het financiële perspectief van de begroting 2011 geactualiseerd. We herijken het scenario uit de begroting 2011, waaronder de ontwikkeling van de Algemene Uitkering en de besparingen van de gemeenschappelijke regelingen.

Verder zijn de budgetten voor de uitgaven en de inkomsten bijgesteld aan de hand van de loon- en prijsontwikkelingen en worden de reguliere ontwikkelingen van de Algemene Uitkering verwerkt in het financiële perspectief.

In de kadernota wordt een integrale afweging gemaakt van onontkoombare knelpunten en wensen voor nieuw beleid. In deze kadernota hebben we vanuit het financiële perspectief alleen de werkelijk onontkoombare knelpunten opgenomen. We presenteren ook maatregelen om deze onontkoombare knelpunten van dekking te voorzien.

De kadernota eindigt door deze inzet met een nagenoeg sluitend perspectief. Waar we in 2012 een tekort hebben van € 1,3 miljoen is vanaf 2013 sprake van een positief resultaat. Het grote verschil tussen 2012 en de latere jaren ontstaat met name doordat de besparingen van Gemeenschappelijke Regelingen pas in 2013 hun volle omvang bereiken.

Met het maken van heldere en consistente keuzes bij deze kadernota bereiden we ons voor op de begroting 2012. In deze begroting blijven we er aan werken om onze ambities te realiseren binnen een financieel sluitend perspectief.

2. Actualisatie financieel perspectief

De begroting 2011 en meerjarenraming 2012-2014 vormen het uitgangspunt voor de financiële startpositie bij de kadernota 2012. Het is nodig geweest om, anders dan in andere jaren, deze startpositie te herijken. Dit komt doordat het scenario dat bij de begroting 2011 is geconcretiseerd niet heeft stilgestaan. Zo weten we nu beter wat de ontwikkeling van de Algemene Uitkering zal zijn en zijn in diverse besturen van de Gemeenschappelijke Regelingen besluiten genomen over hun bijdrage aan de besparingen.

2.1 Start uitgangspositie Financieel perspectief begroting 2011/MJP

In het onderstaande overzicht is het saldo van de begroting 2011 opgenomen dat het startpunt vormt voor de kadernota 2012. Daarnaast heeft bij de een herijking van het scenario begroting 2011 plaatsgevonden. Dit resulteert in een positieve bijstelling van het startpunt van de kadernota. Het startpunt voor de kadernota loopt na herijking van € 2,8 miljoen in 2012 tot € 3,3 miljoen in 2015.

tabel 1	bedragen x € 1.000			
	2012	2013	2014	2015
Saldo begroting 2011	1.084	3.319	201	-1.616
HERIJKING SCENARIO (OPGAVE)				
Ontwikkeling Algemene Uitkering -10% naar -7%	1.050	2.100	3.150	4.200
Intensivering gratis openbaar vervoer 65+	pm	pm	pm	pm
HERIJKING SCENARIO (MAATREGELEN)				
Extensivering budget overige bestuursorganen	260	260	260	260
Extensivering Integratie en Antillianenbeleid	0	0	pm	pm
Extensivering meldpunt nazorg	0	pm	pm	pm
Besparingen van gemeenschappelijke regelingen	417	467	467	467
Startpunt kadernota 2012	2.811	6.146	4.078	3.311

Onderdelen herijking scenario

De herijking van het scenario bestaat uit een positieve bijstelling op de ontwikkeling van de Algemene Uitkering. Daarnaast komen de in- en extensiveringen die op PM zijn vastgesteld bij de begroting 2011 aan bod. Tot slot hebben we voor de een aantal Gemeenschappelijke Regelingen aanvullende besparingen gerealiseerd die nog niet bij de begroting 2011 waren ingeboekt.

Ontwikkeling Algemene Uitkering minder negatief

Los van het bestuursakkoord heeft het kabinet al in april 2010 een groot pakket aan mogelijke bezuinigingsmaatregelen bekend gemaakt om het huishoudboekje van het rijk weer structureel op orde te brengen. Een eerste doorkijk van deze mogelijke maatregelen voor het gemeentefonds gaf aan dat er vanaf 2012 een jaarlijks oplopende korting zal zijn van ongeveer 10% in 2015. Nu is bekend dat het nominaal accres weer gaat groeien waardoor de korting op de Algemene Uitkering uiteindelijk circa 3% minder zal bedragen dat het oorspronkelijk uitgangspunt van de meerjarenbegroting 2011. In 2012 heeft dit een positief effect van € 1 miljoen oplopend naar € 4,2 miljoen in 2015. Hiermee komen we tot de huidige stand van de Algemene Uitkering, die los staat van de uitwerkingen van het bestuursakkoord. De financiële uitwerking van het bestuursakkoord verwachten we in de meicirculaire die we in de begroting 2012 financieel zullen vertalen.

Kwantificeren in- en extensiveringen uit begroting 2011

In de begroting 2011 is voor één intensivering (gratis openbaar vervoer 65+) en drie extensiveringen (Integratie en Antillianenbeleid, Meldpunt Nazorg en Reduceren budget overige bestuursorganen) die zijn vastgesteld door de raad geen bedrag opgenomen.

Voor intensivering gratis openbaar vervoer 65+ geldt dat op 25 januari 2011 door het college is besloten dat bij de kadernota 2012 naar dekking zou worden gezocht voor de kosten van continuering van de proef Gratis OV 65+. Op 12 april 2011 heeft de raad echter besloten de kosten voor 2011 éénmalig ter beschikking te stellen uit de post onvoorzien. In oktober/november 2011 zal het college met een nader uitgewerkte evaluatie komen dat ter besluitvorming aan de raad zal worden voorgelegd. Pas na bespreking van deze evaluatie zal besluitvorming plaatsvinden over

mogelijke continuering. Voorgesteld wordt daarom niet vooruit te lopen op de uitkomsten van deze evaluatie en, ook gezien het financieel perspectief, nu hier geen middelen voor te reserveren.

De extensivering reduceren budget overige bestuursorganen omvat het terugbrengen van onderzoeken door andere bestuursorganen (waaronder de rekenkamer) vanuit het oogpunt van vertrouwen en verantwoordelijkheid en decentralisatie van de audits naar de sectoren en bedrijven. Het is inmiddels duidelijk dat hier structureel € 260.000 bespaard kan worden. Voor beide overige extensiveringen geldt dat de te behalen besparing afhankelijk is van de ontwikkeling van rijksinkomsten. Zodra er duidelijkheid is over het verloop hiervan zullen deze besparingen worden ingeboekt.

Besparingen van Gemeenschappelijke Regelingen

Alle Gemeenschappelijke Regelingen zijn vanuit de Drechtstedengemeenten gevraagd 10% te besparen op de bijdrage die wij betalen, exclusief de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) die we hebben afgesloten. In de begroting 2011 is deze besparing al ingeboekt (voor € 2 miljoen in 2012 en € 4 miljoen vanaf 2013). Uitzondering hierop is de GR Drechtwerk omdat het daar door de onzekerheid omtrent het behalen van de besparing voorbarig was om al bedragen in te boeken.

Inmiddels hebben de Gemeenschappelijke Regelingen haar concept-begrotingen aan u voorgelegd waarin wordt gerapporteerd over deze besparingen. Positief hierbij is dat bij de Omgevingsdienst en de Veiligheidsregio ook besparingen op de DVO's zijn gerealiseerd. Aan de andere kant is te zien dat er geregeld de wens bestaat om een deel van de gerealiseerde besparingen in te zetten voor interne knelpunten. In onze zienswijzen aan deze GR-en vragen we om in de meerjarenbegroting 2012 onverkort de gevraagde 10% besparing aan te houden.

Bovenstaand standpunt leidt ertoe dat de ingeboekte 10% besparingen voor onze reguliere bijdragen aan GR-en gehandhaafd blijven in de kadernota.

De positieve reeks die u ziet in voorgaande tabel wordt veroorzaakt door besparingen op de Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) die wij nog niet hebben geraamd. Concreet is hier sprake van een besparing op de DVO Brandweer (Veiligheidsregio) van € 227.000 in 2012 en € 277.000 vanaf 2013. Voor de DVO Bouwen en Wonen (Omgevingsdienst) is er een jaarlijkse besparing van € 190.000 vanaf 2012. Totaal leidt dit tot een positieve bijstelling van € 417.000 in 2012 tot € 467.000 in 2015.

Voor een aantal andere GR-en is er nog geen of onvoldoende uitgewerkt bestuurlijk besluit over de besparingen. Dit geldt voor Drechtwerk, GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil en GR Parkschap Nationaal Park De Biesbosch. Bij de begroting 2012 zullen we verder rapporteren over de voortgang van de besparingen bij deze GR-en. Hierbij blijven we het standpunt hanteren dat de Gemeenschappelijke Regelingen, die bijna de helft van onze begroting vormen, een belangrijk deel van de aanpak van onze opgaven vormen. Vanuit dit standpunt houden we dan ook vast aan de gevraagde 10% besparingen.

Beslispunt 1:

a. Bijstellen ontwikkeling Algemene Uitkering van -10% naar -7%;b. Vaststellen kwantificering in- en extensiveringen begroting 2011;c. Vasthouden aan 10% besparingen op onze gemeentelijke bijdragen bij alle GR-en.

Gunstig startpunt kadernota

Met deze herijkingen van het scenario komen we tot een gunstiger startpunt van de kadernota. Met dit startsaldo begint de reguliere kadernota met de ontwikkelingen in de uitgaven en inkomsten die we in kaart brengen.

2.2 Ontwikkeling in de uitgaven

Indexatie lonen en prijzen

In deze paragraaf worden de effecten van loon- en prijsontwikkelingen op de budgetten in de begroting in beeld gebracht. Daarmee wordt de begroting "staand beleid" opgetrokken van het prijspeil 2011 naar prijspeil 2012. De index bestaat uit een nacalculatie van de loon- en prijsontwikkeling van de voorgaande jaren (2010 en 2011) en een raming van de index naar het begrotingsjaar (2012). De financiële effecten van de indexen staan in tabel 2.

Loonontwikkeling gemeente

De loonkostenontwikkeling wordt voor een belangrijk deel bepaald door de CAO-afspraken. De afgelopen periode hebben de VNG en de vakbonden intensief gesproken over de verlenging van de huidige CAO voor 2 jaar. De bonden hebben laten weten dat verlenging van de huidige CAO alleen aan de orde kan zijn als er afspraken gemaakt worden over de loonontwikkeling. Deze loonsverhoging komt bovenop de bestaande afspraak om de incidentele loonsverhoging van 1,00% structureel te maken als een akkoord bereikt wordt over de leidraad. Wij verwachten dat de huidige CAO wordt verlengd en dat dit gepaard zal gaan met bovenstaande loonontwikkelingen. Bij de Kaderbrief 2011 is al rekening gehouden met het structureel maken van de incidentele loonsverhoging van 1,00% en daarnaast hoeft over 2010 en 2011 geen nacalculatie plaats te vinden. Hierdoor hoeven wij enkel rekening te houden met de verwachte extra structurele loonstijging van 1,00%, wat leidt tot een verwachte loonkostenstijging van € 499.000 vanaf 2012.

Prijsontwikkeling gemeente

Bij de berekening van de prijsontwikkeling gaan wij uit van de consumentenprijsindex (CPI) van het Centraal Planbureau (CPB). De nacalculatie over 2010 en 2011 bedraagt 0,55%. Het CPB prognosticeert op dit moment een stijging van 2,00% in 2012. De prijsontwikkeling voor 2012 komt hiermee uit op 2,55%. We passen deze prijsindexatie toe op onze prijsgevoelige budgetten. Voor (bouw)projecten gelden deze indexaties ook, waar we aanbestedingsvoordelen realiseren zullen deze apart in kaart worden gebracht en terugvloeien naar de algemene middelen.

Op basis van de prognose CPI van dit najaar kijken we of er ruimte is om de gedane indexatie naar beneden bij te stellen. Wij stellen u nu voor de prijsontwikkeling voor 2012 vooralsnog te ramen op 2,55%. Een prijsindexatie van 2,55% leidt tot een verwachte kostenstijging van € 1,7 miljoen vanaf 2012.

Loon- en prijsontwikkelingen gesubsidieerde instellingen

Bij de berekening van de loon- en prijsontwikkeling bij gesubsidieerde instellingen wordt er van uitgegaan dat de kosten van gesubsidieerde instellingen voor 75% loonafhankelijk zijn en 25% prijsafhankelijk. In de berekeningen wordt aangesloten bij de feitelijke kostenontwikkeling van de betreffende instelling. Daarom wordt voor de loonkostenontwikkeling aangesloten op de CAO afspraken van de afzonderlijke bedrijfstakken Welzijn, Bibliotheek en Kunsteducatie. Tot slot wordt bij de indexering gewerkt met nacalculatie.

Op basis van de bovenstaande uitgangspunten wordt voorgesteld om voor 2011 bij de CAO Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening uit te gaan van een stijging van 1,14%, bij de CAO Openbare Bibliotheken van 0,45% en bij de CAO Kunsteducatie 2,24%. De voorgestelde indexatie leidt tot een verwachte kostenstijging van € 432.000 vanaf 2012.

tabel 2	bedragen x € 1.000			
	2012	2013	2014	2015
<i>Loon- en prijscompensatie</i>				
Personele budgetten gem. organisatie	-499	-497	-496	-495
Prijsgevoelige budgetten	-1.707	-1.540	-1.656	-1.635
Loon-/prijscompensatie gesubs. instellingen	-432	-427	-430	-430
Loon- en prijscompensatie	-2.637	-2.464	-2.583	-2.560

Beslispunt 2: Loon- en prijscompensatie

- a. Indexeren van de budgetten voor personeelskosten met 1,00%. Het budgettaire effect hiervan is € 499.000;
- b. Indexeren van de budgetten voor overige kosten met de prijsindex van 2,55%. Het budgettaire effect hiervan is € 1,7 miljoen. In het najaar zal deze index indien mogelijk op basis van de ontwikkeling CPI naar beneden worden bijgesteld;
- c. Vaststellen van het budgettaire beslag indexatie gesubsidieerde instellingen op € 432.000.
- d. Vaststellen van de budgetteringsparameters voor de begroting 2012 uit overzicht A.

Overzicht A : parameters voor de loon- en prijsontwikkeling in de begroting 2012

Parameter	%	Toelichting
Lonen gemeente	1,00%	Met oog op de verlenging van het huidige CAO met 2 jaar en de daaruit voorkomende loonverhoging en het ontbreken van een benodigde nacalculatie, houden wij rekening met 1,00% loonindexatie.
Overige kosten (prijs)	2,55%	Op basis van het CPI van het CPB, houden we rekening met een nacalculatie over voorgaande jaren van 0,55% en een inschatting van 2,0% voor 2012.
Rente omslag investeringen	4%	Conform de nota "Rentebeleid vanaf 2006", wordt de omslagrente telkens voor een periode van drie begrotingsjaren vastgesteld. Voorgesteld wordt een rente te hanteren van 4% van 2012 t/m 2014.
Rente reserves	2,5%	Conform de nota "Rentebeleid vanaf 2006" wordt de prijsontwikkeling gevolgd voor de bijschrijving van rente op reserves, met een minimum van 1,5% . In 2012 wordt rekening gehouden met 2% + 0,5% nacalculatie 2011.
Egalisatiebijdrage reserves	0%	De egalisatiebijdrage, onderdeel van de renteomslagmethodiek, zorgt voor de voeding van de Rentereserve zodat die zijn egalisatiefunctie kan uitvoeren. Conform de nota "Rentebeleid vanaf 2006" wordt de toevoeging aan de rentereserve t.b.v. egalisatiefunctie van deze reserve gemaximeerd op 1% ter voorkoming van bovenmatige reservevorming. Omdat op dit moment het maximum van de rentereserve is bereikt hoeft de rentereserve niet verder gevoed te worden, de egalisatiebijdrage reserves kan daarmee op 0% worden gesteld.
Index subsidie Bibliotheek	0,45%	Compensatie bibliotheek voor 75% loondeel op index -/- 0,25 % (CAO bibliotheek) en voor 25% prijsdeel op index 2,55%.
Index subsidie Kunsteducatie	2,24%	Compensatie ToBe voor 75% loondeel op index 2,13% (nacalculatie CAO kunsteducatie) en 25% prijsdeel op index 2,55%.
Index subsidie Welzijn overig	1,14%	Compensatie overige welzijnsubsidies voor 75% loondeel op index 0,67% CAO welzijn overig en voor 25% prijsdeel op index 2,55%.

Ontwikkeling Gemeenschappelijke Regelingen

In 2007 is de uitvoering van een aantal gemeentelijke taken ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regelingen Drechtsteden en Zuid-Holland Zuid. De inhoudelijke en financiële impact van de begrotingen van de GR-en neemt daardoor toe. De begrotingen 2012 van onderstaande verbonden partijen worden nog ter zienswijze aan u als raad voorgelegd. Zoals gebruikelijk hebben we vooruitlopend hierop de gemeentelijke bijdrage aangepast op basis van de concept-begrotingen 2012. Over de gevraagde besparingen bij de GR-en wordt apart gerapporteerd in hoofdstuk 2.1. In dit hoofdstuk zijn de reguliere ontwikkelingen van de Gemeenschappelijke Regelingen opgenomen, zoals financieel vertaald in tabel 3.

GR Zuid-Holland Zuid

Bij de budgettering van Zuid-Holland-Zuid door de gemeenten geldt met ingang van 2012 indexatie als methode in plaats van de koppeling met het Gemeentefonds. De indexatie wordt voor 2012 op 0% gesteld waarmee het geen gevolgen heeft voor onze inwonerbijdrage. Onze inkomsten uit rentebaten van Zuid-Holland-Zuid dalen door de afsplitsing van de Veiligheidsregio die over veel eigen middelen beschikt. Dit veroorzaakt een daling van onze inkomsten met € 12.000.

GR Veiligheidsregio

In de Veiligheidsregio zijn de GHOR en Brandweer geplaatst. Dit waren onderdelen van de GR Zuid-Holland Zuid. De Veiligheidsregio stapt met ingang van de begroting 2012 over op indexatie van de begroting op basis van prijsontwikkelingen in plaats van het volgen van de ontwikkelingen in het Gemeentefonds. Voor de begroting 2012 gaat de Veiligheidsregio uit van een index van 0%, daarmee blijft onze inwonerbijdrage gelijk. Bij de DVO Brandweer realiseren we een voordeel van € 215.000 door fors lagere SCD kosten.

GR Omgevingsdienst

De Omgevingsdienst gaat ook werken met een indexatiemethodiek waarbij de begroting 2012 dit najaar wordt geïndexeerd. Het effect van deze indexatie op onze bijdrage is nog onduidelijk en is daarom niet meegenomen in de kadernota.

Hierdoor is een minimale aanpassing nodig van -€ 10.000 in 2012 en 2013 om onze ramingen aan te passen op de begroting van Omgevingsdienst.

GR Drechtsteden (GRD)

De GRD begroting 2012 laat op verschillende onderdelen kleine afwijkingen zien ten opzichte van onze begroting. Per saldo stellen we onze geraamde bijdragen aan de GRD bij met - € 20.000 om aan te sluiten bij de begroting 2012 van de GRD. Het verloop van het omvangrijke tekort op de bijstand is nog niet verwerkt in de kadernota vanwege de onzekerheden die hier spelen.

GR Drechtwerk

In 2011 heeft u een begrotingswijziging van Drechtwerk ontvangen waarin Drechtwerk aangeeft hoe ze de omvangrijke rijksbezuinigingen gaan opvangen. Naast eigen maatregelen werd hierin gevraagd om een aanvullende bijdrage en meer opdrachten vanuit gemeenten. U heeft geen zienswijze op deze begrotingswijziging naar voren gebracht. In de jaren 2012 en verder zal Drechtwerk in toenemende mate de lagere rijksinkomsten zelf opvangen. Dit zien we terug in het verloop van onze gemeentelijke bijdrage. Waar we in 2012 nog € 2,2 miljoen extra bijdragen, zullen we vanaf 2015 € 209.000 minder bijdragen dan we op basis van de situatie vóór de rijksbezuinigingen hadden begroot. Om deze terugloop van de extra gemeentelijke bijdrage te realiseren is het belangrijk meer opdrachten te geven aan Drechtwerk. Er is een intensieve denktank met Drechtwerk en de Drechtsteden gestart om alle opties hiervoor aan te boren.

GR Parkschap Nationaal Park De Biesbosch

Ten tijde van het opstellen van de kadernota is de begroting 2012 van de GR Biesbosch nog niet ontvangen door de gemeente. De financiële consequenties van de begroting 2012 van de GR Parkschap Nationaal Park De Biesbosch worden meegenomen bij de begroting 2012.

bedragen x € 1.000

tabel 3

	2012	2013	2014	2015
<i>Bijdragen Gemeenschappelijke Regelingen</i>				
Zuid Holland Zuid	-12	-12	-12	-12
Veiligheidsregio	215	215	215	215
Omgevingsdienst	-10	-10	0	0
GR Drechtsteden (incl dochters)	-20	-20	-20	-20
Drechtwerk	-2.280	-1.710	-891	209
Parkschap Nationaal Park De Biesbosch	-	-	-	-
Bijdragen Gemeenschappelijke Regelingen	-2.106	-1.537	-707	393

Beslispunt 3: Consequenties Gemeenschappelijke Regelingen

De reguliere ontwikkeling van de gemeentelijke bijdragen die volgen uit de concept-begrotingen van de Gemeenschappelijke Regelingen worden opgenomen in het gemeentelijk perspectief voor 2012.

2.3 Ontwikkelingen in de inkomsten

Algemene uitkering

De ontwikkeling van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de (netto gecorrigeerde) rijksuitgaven. Een jaarlijkse toename (accres) of afname (deces) van de rijksuitgaven vertaalt zich in een toe- of afname van de algemene uitkering voor de gemeenten. Een mutatie in de rijksuitgaven werkt voor ongeveer 20% door in de omvang van het Gemeentefonds. Voor de jaren 2009-2011 is deze "trap-op-trap-af"-systematiek buiten werking gesteld. Vanaf 2012 zal deze systematiek weer gaan gelden, waardoor mutaties in de rijksuitgaven weer door gaan werken richting de gemeenten. In deze paragraaf wordt verder ingegaan op de aangekondigde bezuinigingsmaatregelen van het rijk, het VNG bestuursakkoord, de effecten van de september- en decembercirculaires en de bijstelling van het acres en de parameters van de algemene uitkering.

Bezuinigingsmaatregelen van het rijk

Het kabinet heeft vorig jaar in april een groot pakket aan mogelijke bezuinigingsmaatregelen bekend gemaakt om het huishoudboekje van het rijk weer structureel op orde te brengen. Een eerste doorkijk van de gevolgen van de mogelijke maatregelen voor het gemeentefonds gaf aan dat er vanaf 2012 een jaarlijks oplopende korting zal zijn van circa € 425 miljoen per jaar die vanaf 2015 € 1,7 miljard structureel zal zijn. In percentages weergegeven is dit ongeveer 10%. Naar aanleiding van regeerakkoord dat eind vorig jaar is afgesloten en bekend gemaakt blijkt dat het nominaal accres weer gaat groeien. Aangegeven is dat de korting circa € 1,2 miljard zal gaan bedragen. Dit is uiteindelijk circa 3% minder dan het oorspronkelijk uitgangspunt waarmee in de huidige meerjarenbegroting 2011 is gerekend. Verwacht wordt dat hierdoor de eerder ingeboekte daling stapsgewijs kan worden verminderd. Deze daling is als herijking van het scenario begroting 2011 opgenomen in hoofdstuk 2.1.

Hierbij moet echter wel aangetekend worden dat andere maatregelen uit het regeerakkoord zoals ombuigingen op specifieke uitkeringen en decentralisaties met omvangrijke financiële consequenties nog niet zijn doorgevoerd. Dit gaat het gemeentefonds nog beïnvloeden. Dordrecht houdt in haar scenariobenadering aan dat keten- en systeemwijzigingen budgettair neutraal zullen worden uitgewerkt, waardoor deze zonder financiële consequenties in de begroting worden verwerkt. Verdere uitwerking van het bestuursakkoord met de gemeenten vindt de komende periode plaats en zal naar verwachting worden verwerkt in de meicirculaire 2011.

VNG Bestuursakkoord

Bij aanvang van deze collegeperiode hebben we afgesproken dat we via een 'scenarioplanning' tot keuzes in onze financiële opgave komen. Dit betekent dat we bij nieuw beschikbare informatie beoordelen welke keuzes gemaakt moeten worden. Het bestuursakkoord dat de VNG met het rijk gesloten heeft is in dat opzicht relevant. Omdat de VNG-leden (gemeenten) pas op 8 juni besluiten over dit akkoord, hebben we de inhoud van het akkoord niet kunnen verwerken in de kadernota. In de begroting doen we dat voor zover dat mogelijk is wel.

Momenteel bestuderen we de gevolgen van het bestuursakkoord. We bekijken welke gevolgen het akkoord heeft voor onze begroting en de prioriteiten die we in het politiek akkoord gesteld hebben. We beoordelen de impact – zowel inhoudelijk als financieel – van de voorgestelde decentralisaties en de keuzes die zijn gemaakt in de financiële relatie met het rijk (onder andere het gemeentefonds). Daarnaast bereiden we ons vooral voor op een forse inspanning om dit alles te realiseren. In de begroting geven we aan op welke manier we dat vorm geven.

September en decembercirculaire

Het perspectief in de begroting 2011 is gebaseerd op de juni-circulaire uit 2010. De september- en decembercirculaires 2010 hebben geleid tot een structureel voordeel als gevolg van een aanpassing van uitkeringsfactor door een actualisatie van een aantal verdeelmaatstaven zoals huishoudens met een laag inkomen, bijstandsgerechtigden en woningbouwaantallen en ontwikkelingen WOZ-waarden. De septembercirculaire leidt tot een positieve bijstelling van € 729.000 in 2012 tot € 633.000 in 2015. De decembercirculaire leidt tot een structurele positieve reeks van € 217.000. Deze financiële effecten zijn opgenomen in tabel 4.

Reguliere bijstelling accres voor nominale ontwikkelingen

De algemene uitkering wordt begroot op basis van constante prijzen. Dit wil zeggen dat de raming voor het komende jaar gebaseerd is op het prijspeil van het begrotingsjaar. Zoals aangegeven zal de accessystematiek met ingang van 2012 weer worden heringevoerd. Dat zou betekenen dat ten

opzichte van de begroting 2011 in de algemene uitkering een prijsbijstelling van de jaarschijf 2012 plaatsvindt. Op dit moment is het bestuursakkoord tussen rijk en gemeenten nog niet afgesloten, waardoor het onduidelijk is in hoeverre dat deze prijsbijstelling ook daadwerkelijk plaats gaat vinden en in welke mate dit zou kunnen zijn. In afwachting van de uitkomst van het bestuursakkoord en de verwerking daarvan in de meicirculaire wordt deze prijscompensatie voorlopig op 0 gesteld.

Structurele bijstelling parameters algemene uitkering

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is in algemene zin opgebouwd uit een aantal verdeelmaatstaven op grond waarvan gemeenten jaarlijks middelen ontvangen voor de uitoefening van hun taken. De verdeelmaatstaven weerspiegelen objectieve genormeerde structuurkenmerken van de gemeente. Voorbeelden van verdeelmaatstaven zijn het aantal inwoners, woonruimten en bijstandsgerechtigden. Het aantal Dordtse bijstandsgerechtigden ontwikkelt zich minder negatief ten opzichte van het landelijke gemiddelde dan voorheen voorzien. Dit werkt door in een lagere algemene uitkering op het cluster bijstand dan oorspronkelijk geraamd. In 2012 leidt dit tot een daling van de algemene uitkering met € 676.000 tot € 695.000 in 2015.

tabel 4	bedragen x € 1.000			
	2012	2013	2014	2015
<i>Algemene uitkering</i>				
Vrije ruimte septembercirculaire 2010	729	679	633	633
Vrije ruimte decembercirculaire 2010	217	217	217	217
Prijscompensatie 2012	0	0	0	0
Effect bijstelling bijstandsontv op berekening AU	-676	-733	-686	-695
Ontwikkeling algemene uitkering	270	163	164	155

Heffingen en tarieven

Zoals in ons politiek akkoord gesteld voeren we op het terrein van lokale lasten een terughoudend tarievenbeleid. Voor de ontwikkelingen in de heffingen en tarieven is het financiële effect verwerkt in tabel 5. De genoemde percentages staan in overzicht B.

Bouwleges

2011 is het eerste volle jaar dat de omgevingsvergunning van toepassing is. In 2010 is een voorzichtig herstel opgetreden in de leges uit vergunningverlening. De verwachting is dat dit voorzichtig herstel zich de komende jaren zal doorzetten. In de meerjarenbegroting is de opbrengst uit vergunningverlening al op een lager niveau gebracht om rekening te houden met de terugval die sinds 2009 zichtbaar is. Door deze ontwikkelingen wordt het haalbaar geacht deze voorzichtig begrote legesinkomsten te indexeren met 1,39%.

OZB-tarieven

Als algemeen uitgangspunt voor de ontwikkeling van de OZB tarieven wordt alleen de prijsontwikkeling gehanteerd. Dit percentage van 2,55 % bestaat uit een verwachte Consumenten-PrijsIndex (CPI) voor 2012 van 2% en een nacalculatie op voorgaande jaren van 0,55%.

Trendmatige verhoging overige lokale heffingen

De ontwikkeling van de overige lokale heffingen (precariobelasting, hondenbelasting, marktgeld, reinigingsrechten en overige leges volgen jaarlijks de CPB-raming voor de ConsumentenPrijsIndex (CPI). Dit percentage bedraagt voor 2012 2,55%. Op deze trendmatige verhoging gelden de volgende uitzonderingen, die in het vervolg van het hoofdstuk verder worden toegelicht: parkeertarieven, lijkbezorgingsrechten Essenhof en de havengelden.

Parkeertarieven

Ten aanzien van de ontwikkeling van de parkeertarieven is in de nota egalisatiereserve parkeren (2008) afgesproken dat de tarieven jaarlijks worden geïndexeerd met de CPI van de voorafgaande maand september en dat de stijging van de kortparkeertarieven in tranches van 10 eurocent worden geëffectueerd. De eerste ophoging van de kortparkeertarieven met ten minste 10 eurocent wordt op zijn vroegst in 2012 verwacht. Zoals ook in de bestuursrapportage 2010 aangegeven is deze verwachte stijging al structureel vanaf de begroting 2010 verwerkt. De CPI's van september 2009 (0,4%) en september 2010 (1,6%) rechtvaardigen een stijging van 2 eurocent voor de laagste parkeertarieven (€ 1,20/€ 1,40) en 4 eurocent voor de hoogste tarieven (€ 2,20). Bij de begroting 2012 zal worden ingeschat wat de CPI van september 2011 zal doen.

Bij de berekening van de verhoging van overige lokale heffingen worden de gesloten exploitaties zoals de Essenhof, riolen en afvalstoffen niet meegenomen. Hiervoor gelden afzonderlijke berekeningen. Voor de gemeentelijke begroting heeft dit een budgettair neutraal effect.

Afvalstoffenheffing

Afvalinzameling en -verwerking is een gesloten exploitatie waarbij gewerkt moet worden met een kostendekkend tarief. In de praktijk zijn de gehanteerde tarieven niet kostendekkend. Daardoor vertoont de exploitatie structureel een tekort dat jaarlijks wordt afgedekt met een onttrekking uit de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing. In de begroting 2011 is gemeld dat het saldo van deze reserve in meerjarenperspectief door deze jaarlijkse onttrekkingen een tekort zal vertonen vanaf 2013. Dit jaar wordt er een nieuw afvalbeleidsplan vastgesteld. Naast inhoudelijke afwegingen over de wijze van inzameling zal daarbij het wel of niet invoeren van gedifferentieerde tarieven worden besproken. Bij een ongewijzigd afvalbeleid zullen de tarieven door de uitputting van de reserve vanaf 2013 moeten stijgen. Op basis van het nieuwe afvalbeleidsplan willen we komen tot werkelijk kostendekkende tarieven vanaf 2013. Dit wordt betrokken bij de kadernota 2013. In afwachting van het nieuwe afvalbeleidsplan wordt nog de nullijn gehanteerd in deze kadernota.

Rioolheffing

Op de rioolheffing is het principe van kostendekkendheid van toepassing. In het meerjarenperspectief van de rioolexploitatie is uitgegaan van een jaarlijkse tariefaanpassing met 4% tot 2015. In GRP V is gekozen voor wijziging van de tariefsopbouw en een stijging van de tariefstelling van 4%. De begrotingswijziging van het nieuwe GRP V wordt binnenkort aan de raad voorgelegd.

Haveninkomsten

De zee- en binnenhavengelden hebben een dalende trend laten zien, welke is begonnen in het 3e kwartaal van 2008. Vervolgens is deze lijn doorgezet tot en met 3^e kwartaal van 2009, waarna we een licht herstel hebben gezien. In 2010 heeft de opgaande lijn zich doorgezet en is er een goed resultaat behaald. De opgaande lijn voor overslag en de inkomsten zeehavengeld zet ook door in het eerste kwartaal in 2011. De tarieven voor zowel binnenhavengeld als zeehavengeld zijn afgestemd met het Havenbedrijf Rotterdam. Havenbedrijf Rotterdam stemt op haar beurt deze tarieven af met het havenbedrijfsleven en de branche verenigingen van zowel binnenvaart als zeevaart.

In het verleden zijn de jaarlijkse inkomsten te hoog geraamd door structurele indexering los van de daadwerkelijk behaalde resultaten. Dit gaf jaarlijks onderschrijdingen op het inkomstenbudget welke jaarlijks incidenteel opgelost werden in de marap of bestuursrapportage.

De financiële afspraken met het Havenbedrijf Rotterdam (HbR) in het kader van de havensamenwerking zijn gebaseerd op de feitelijke inkomsten in het peiljaar 2008. Dat was op het punt van de inkomsten uit havengelden een gemiddeld jaar. De raming in de begroting is optimistischer. Die ligt structureel € 500.000 hoger dan de gemiddelde inkomsten. Recente ontwikkelingen rond de havensamenwerking leiden er toe dat de gemaakte financiële afspraken tenminste twee jaar worden uitgesteld. Dat betekent dat Dordrecht in zijn begroting het risico van tegenvallende havengelden houdt. Omdat de conjunctuur in de haven een sterk opgaande lijn vertoont valt naar onze inschatting dat risico op dit moment mee. We stellen daarom ook voor de verdere ontwikkelingen af te wachten tot het moment dat de financiële afspraken met HbR van kracht worden. Hiermee wordt er in deze kadernota niet overgegaan tot bijstelling van de haveninkomsten.

bedragen x € 1.000

tabel 5

	2012	2013	2014	2015
<i>Belastingen en heffingen</i>				
Verhoging bouwleges	33	33	47	47
OZB trendmatige verhoging	488	490	492	492
Leges en overige heffingen	63	63	63	63
Belastingen en heffingen	583	586	602	602

Beslispunt 4: Heffingen en tarieven

Vaststellen en toepassen van de budgetteringsparameters begroting 2012 uit overzicht B.

Budgetteringsparameters

Het bovenstaande betekent voor de budgetteringsparameters waarmee de budgetten in de begroting 2012 zullen worden berekend het volgende:

Overzicht B: te hanteren parameters bij budgettering begroting 2012

Parameter	%	Toelichting
OZB-tarieven	2,55%	De OZB-tarieven worden met de index voor prijsstijgingen verhoogd. Deze is gesteld op 2,55%.
Afvalstoffenheffing	0 %	In afwachting van het nieuwe afvalbeleidsplan wordt vooralsnog de nullijn gehanteerd. We verwachten dat een stijging vanaf 2013 bij ongewijzigd beleid onontkoombaar zal zijn.
Rioolheffing	4,00%	De basis voor dit percentage is het vastgestelde GRP-5. Hierin is een jaarlijkse aanpassing voorzien van 4% met inbegrip van een gemiddelde inflatiecorrectie voor de GRP-periode van 2% per jaar.
Bouwleges	1,39%	Voorstel is de tarieven conform het bestaand beleid te laten meestijgen met de percentages voor lonen en materieel budget. De lasten bestaan ongeveer voor 75% uit lonen (1%) en voor 25% uit materieel budget (2,55%).
Overige lokale heffingen	2,55%	Ontwikkeling tarief- en heffingsrelevante kosten, inclusief nacalculatie zoals bijvoorbeeld stadswinkel, hondenbelasting, marktgelden en precario.
Parkeren	0 %	De parkeertarieven volgen de stijging van de CPI. Afspraak is dat de tarieven met stappen van € 0,10 eurocent stijgen (zie paragraaf 2.3).

3. Onontkoombare knelpunten

3.1 Afwegingskader onontkoombare exploitatieknelpunten

Gezien het financiële perspectief zijn alleen de strikt onontkoombare knelpunten opgenomen in deze kadernota. Deze onontkoombare knelpunten zijn in formats uitgewerkt in Bijlage 1. Hieronder benoemen we per knelpunt de inhoud en het financiële beslag. We stellen u voor deze onontkoombare knelpunten te honoreren.

3.2 Exploitatieknelpunten in 2012 en verder

1. Wedde raadsleden

Met ingang van 23 december 2009 zijn de landelijk vastgestelde vergoedingen (wedde) van raadsleden verhoogd. Dit heeft tot gevolg dat het hiervoor in de begroting opgenomen bedrag structureel ontoereikend is geworden. De overschrijding voor het jaar 2010 is toegelicht in het jaarverslag 2010. Wij stellen voor dit budget structureel te verhogen met € 47.000.

2. Basisniveau gladheidbestrijding

De gemeente is wettelijk verplicht een inspanningsverplichting te leveren in het kader van gladheidbestrijding. In de begroting zijn financiële middelen opgenomen voor het uitvoeren van 10 strooiroondes per jaar. Het gemiddeld aantal strooiroondes van de afgelopen jaren bedraagt echter 28. Zowel in de bestuursrapportage 2010 als bij de 9-maandsrapportage 2009 zijn (forse) overschrijdingen gemeld op gladheidbestrijding. Wij stellen voor de begroting te verhogen tot een meer realistisch aantal van 25 strooiroondes per jaar. Het bedrag waarmee de begroting dan opgehoogd dient te worden bedraagt € 102.000,- per jaar.

3. Aframing taakstelling projectmanagement

In de Bestuursrapportage 2010 is de foutieve winstprognose die was opgenomen in de begroting van Projectmanagement structureel gecorrigeerd. In deze Bestuursrapportage is tevens gemeld dat in de begroting van Projectmanagement een onrealistische taakstelling van € 381.000 is opgenomen. Deze taakstelling op juridische en communicatiekosten kan Projectmanagement niet dragen aangezien zij geen budget (meer) heeft voor deze kosten. Om te voorkomen dat jaarlijks bij iedere bestuursrapportage deze onrealistische taakstelling wordt gecorrigeerd, stellen wij voor deze taakstelling van € 381.000 nu structureel te corrigeren.

4. Aframen stelpost projecten

In de kadernota 2004 is aan de sectoren een generieke taakstelling opgelegd. Deze taakstelling werd in die tijd gelijk verdeeld over de sectoren op basis van de exploitatiebegroting. Daarbij is geen rekening gehouden met het feit dat ook projectgelden (kredieten) via de exploitatie lopen. Een bedrag van € 1,8 miljoen werd daarmee als structurele taakstelling gekoppeld aan lopende projecten. Een belangrijk kenmerk van projecten is echter dat deze met éénmalige middelen gefinancierd worden. De conclusie is dan ook dat er vanaf 2005 structureel bezuinigd is op éénmalige middelen.

In de beginperiode van deze taakstelling is het meestal gelukt om jaarlijks € 1,8 miljoen te besparen. Dit komt omdat veel projecten toen nog in de beginfase zaten, er in het verleden ruimer gecalculleerd werd en vooral ook door het grote volume projecten dat in de voorbereiding en uitvoering zat. Per saldo betekende het vaak maar een relatief kleine besparing per project. Op deze wijze is in de afgelopen vijf jaar de totale projectenportefeuille met ruim € 10 miljoen afgeroomd. Ook voor 2011 staat deze opgaaf nog volledig in de begroting.

Er is in de huidige begroting echter steeds minder ruimte om deze taakstelling in te vullen. Niet alleen is het aantal projecten steeds kleiner, maar veel projecten naderen ook hun afronding of zijn reeds afgerond. Het jaarlijks in te vullen bedrag van € 1,8 miljoen drukt dan ook steeds zwaarder op de resterende projecten c.q. budgetten.

Het afbouwen van deze taakstelling heeft alleen begrotingstechnische consequenties. We blijven immers zoeken naar aanbestedingsvoordelen, efficiencywinst en andere besparingen in projecten. Deze komen – conform de afgesproken spelregels – zodra ze zich voordoen ten gunste van de Stad en worden niet heringezet in projecten. Op realisatiebasis verandert er dus niets.

De € 1,8 miljoen besparing is daarmee slechts een papieren besparing die helpt om de begroting sluitend te houden, maar dat in werkelijk niet meer kan. Door de provincie (toezichthouder) is

inmiddels ook aangegeven dat de stelpost van € 1,8 miljoen oneigenlijk in de begroting van Dordrecht wordt opgenomen.

Voorgesteld wordt de taakstelling van € 1,8 miljoen (inmiddels geïndexeerd tot € 1,95 miljoen) gefaseerd te corrigeren in de begroting. In 2012 € 0,5 miljoen jaarlijks oplopend met € 0,5 miljoen tot € 1,95 miljoen in 2015.

5. Invoering basisregistratie

Het rijk heeft besloten dat de basisregistraties landelijk ingevoerd gaan worden. Deze wettelijke invoering gaat in per 1 januari 2012. Hierdoor zullen de bijdragen voor het in stand houden van de basisregistratie komen te vervallen. Het is dan wettelijk niet meer toegestaan om 'geld' voor deze informatie te vragen; deze informatie zal om niet aan alle partijen verstrekt moeten worden. Met het Ministerie van VROM wordt op dit moment gesproken over een landelijk vervangende vergoeding via het gemeentefonds. Het verschil tussen deze vervangende vergoeding en de huidige inkomsten ad € 97.000 vormt een onontkoombaar knelpunt voor het verlenen van deze wettelijk verplichte dienstverlening.

6. Dynamisch Reis Informatie Systeem (Dris)

In opdracht van regio Drechtsteden voert de gemeente Dordrecht het Dynamisch Reis Informatie Systeem (DRIS) uit, waarbij ruim 200 bushaltes zijn voorzien van dynamische reisinformatie. Daarnaast vraagt regio Drechtsteden de gemeente Dordrecht de Korte Afstand Radio (KAR) in ongeveer 80 regionale verkeerslichtinstallaties te implementeren.

Zoals beschreven in de raadsinformatiebrief d.d. 9 juli 2010 omen beide investeringen voor rekening van de regio Drechtsteden. De beheer- en onderhoudskosten komen ten laste van de gemeenten. De kosten van deze jaarlijkse uitbreiding voor beheer en onderhoud bedragen voor Dordrecht in 2012 € 45.000, oplopend naar € 90.000 per jaar vanaf 2015.

7. Sluiting 3^e Merwedehaven

In 2009 is een bestuurlijk overleg gestart tussen Delta, Proav, de Provincie en de Gemeente Dordrecht over een scenario van vervroegde sluiting van de stortplaats Derde Merwedehaven. Dat heeft geresulteerd in bestuurlijke overeenstemming tussen de vier partijen, waarbij de belangrijkste afspraken zijn:

- Sluiting van de stortplaats per 1 januari 2013;
- Delta en Proav zijn samen verantwoordelijk voor de laatste fase van exploitatie en de complete afwerking van de stortplaats;
- Dordrecht ziet af van € 3,6 miljoen te ontvangen bijdragen van Proav over de jaren 2012-2016;
- Dordrecht ziet af van de stoffenlijst uit 1992 (de huidige Wm-vergunning bepaalt wat er gestort mag worden);
- Delta en Proav zien af van de stort van onverpakt asbesthoudend afval. Dordrecht draagt daarvoor € 700.000 bij voor de geraamde omzetting. Deze bijdrage wordt gelijk verdeeld over de jaren 2011 en 2012. Het bedrag voor 2011 (€ 350.000) wordt meegenomen in de bestuursrapportage 2011, de andere helft (ook € 350.000) is meegenomen in de opbouw van deze claim;
- Dordrecht maakt de ontwikkeling mogelijk van vier hectare blijvend bedrijfsterrein langs de kade van de insteekhaven.

Op 25 januari 2011 heeft de raad ingestemd met dit bestuurlijk voorstel. Conform dit raadsbesluit worden de gedeerde inkomsten (totaal € 3,6 miljoen t/m 2016) opgevoerd bij deze kadernota, oplopend van € 675.000 in 2012 (opgebouwd uit € 325.000 gedeerde inkomsten en € 350.000 bijdrage aan geraamde omzetting asbesthoudend afval) tot € 850.000 in 2015.

tabel 6	bedragen x € 1.000			
	2012	2013	2014	2015
<i>Onontkoombare knelpunten</i>				
1. Wedde raadsleden	-47	-47	-47	-47
2. Basisniveau gladheidbestrijding	-102	-102	-102	-102
3. Aframing taakstelling projectmanagement	-381	-381	-381	-381
4. Aframen stelpost projecten	-500	-1.000	-1.500	-1.950
5. Invoering basisregistratie	-97	-97	-97	-97
6. Dynamisch Reis Informatie Systeem (Dris)	-45	-72	-80	-90
7. Sluiting 3 ^e Merwedehaven	-675	-808	-829	-850
Onontkoombare knelpunten	-1.847	-2.507	-3.036	-3.517

Areaaluitbreidingen

We gaan bij de kadernota 2012 anders om met areaaluitbreidingen. Als de stad groeit betekent dat extra werk in het onderhoud, maar net zo goed in de dienstverlening en het sociale domein. In Dordrecht werden de financiële gevolgen hiervan alleen voor het onderhoud via de kadernota als onontkoombaar gehonoreerd. In de huidige financiële krapte is het niet langer redelijk deze onderhoudskosten als onontkoombaar te bestempelen. De kosten van beheer en onderhoud horen principieel te worden opgenomen in de projectvoorstellen en moeten daar worden afgewogen.

Op basis van deze uitgangspunten zijn alle claims areaaluitbreidingen op 0 gezet. In de loop van 2011 wordt inzichtelijk gemaakt welke keuzes er voor liggen om het beheer in de openbare ruimte binnen de huidige financiële kaders vorm te geven. In de toekomst zullen onderhoudskosten van areaaluitbreidingen in de projectvoorstellen worden meegenomen.

Beslispunt 5: Honoreren onontkoombare claims

Honoreren claims onontkoombare knelpunten:

1. Wedde raadsleden;
2. Basisniveau gladheidbestrijding;
3. Aframen taakstelling projectmanagement;
4. Aframen stelpost projecten;
5. Invoering basisregistratie;
6. Dynamisch Reis Informatie Systeem (Dris);
7. Sluiting 3^e Merwedehaven.

4. Confrontatie ontwikkeling inkomsten en uitgaven

In de voorgaande hoofdstukken zijn de ontwikkelingen in beeld gebracht aangaande de inkomsten, de uitgaven en de onontkoombare knelpunten. In deze paragraaf zetten we hier dekkingsvoorstellen tegenover en lichten we het daarmee ontstane saldo van de kadernota toe.

4.1 Dekkingsvoorstellen

Inzet aanbestedingsvoordeel wijkbestekken

Bij het aanbesteden van de integrale wijkbestekken is een aanbestedingsvoordeel gerealiseerd van € 710.000 per jaar tot en met 2014. Om dit aanbestedingsvoordeel te realiseren, wordt jaarlijks € 40.000 aan kosten gemaakt, per saldo rekenen we daarom met een aanbestedingsvoordeel van € 670.000. Na 2014 zal er een nieuwe aanbesteding plaatsvinden. In deze kadernota wordt verondersteld dat eenzelfde voordeel behaald kan worden. Indien door veranderde marktomstandigheden een lager voordeel gerealiseerd wordt kan hiervoor een onontkoombare claim worden ingediend bij de kadernota c.q. begroting 2015. Wij adviseren u om het behaalde aanbestedingsvoordeel van € 670.000 structureel in te zetten binnen het financieel perspectief.

Provisie inkomsten HVC

We ontvangen een structureel bedrag aan garantieprovisie van HVC die eerder nog niet was geraamd. We stellen voor om een voorzichtige raming van deze inkomsten (€ 300.000) structureel in het perspectief op te voeren.

Generieke korting grote gesubsidieerde instellingen

Gemeenschappelijke regelingen worden betrokken bij de bezuinigingstaakstellingen die op ons af gaan komen. Uitgangspunt daarbij is dat zij evenredig bijdragen aan de bezuinigingen. Het is wenselijk dat gesubsidieerde instellingen ook bijdragen in de bezuinigingen. Daarom stellen we, in lijn met de kaderbrief 2011, voor om een generieke korting toe te passen op de grotere gesubsidieerde instellingen (vanaf € 20.000 subsidie). Om geen besparingen te stapelen worden subsidies wel geïndexeerd. Ook kan er sprake zijn van samenloop van verschillende bezuinigings- en ombuigingsopgaven voor gesubsidieerde instellingen omdat naast generieke maatregelen ook de beleidsdoorlichtingen en beleidsmatige ombuigingen een doorwerking kunnen hebben. Hierover wordt zorgvuldig afgestemd met gesubsidieerde instellingen. Deze taakstelling op gesubsidieerde instellingen levert structureel € 700.000 op.

bedragen x € 1.000

tabel 7

	2012	2013	2014	2015
<i>Dekkingsvoorstellen</i>				
Inzet aanbestedingsvoordeel wijkbestekken	670	670	670	670
Provisie inkomsten HVC	300	300	300	300
Generieke korting 2,5% gesubsidieerde instellingen	700	700	700	700
Dekkingsvoorstellen	1.670	1.670	1.670	1.670

Beslispunt 6: Dekkingsvoorstellen

- a. Inzetten aanbestedingsvoordeel wijkbestekken ter dekking van het financiële perspectief;
- b. Ramen inkomsten garantieprovisie HVC;
- c. Doorvoeren generieke korting 2,5% op gesubsidieerde instellingen (vanaf € 20.000 subsidie).

4.2 Confrontatie totaal beeld kadernota

De kadernota laat met inzet van deze dekkingsmaatregelen een nagenoeg sluitend perspectief zien in onderstaande tabel. Waar 2012 € 1,3 miljoen negatief staat is vanaf 2013 sprake van een positief resultaat. Het grote verschil tussen 2012 en latere jaren ontstaat met name doordat in 2012 een lagere bijdrage van de gemeenschappelijke regelingen is voorzien (€ 2 miljoen in 2012 tegenover € 4 miljoen vanaf 2013). De aflopende positieve effecten in de jaren daarna worden voornamelijk veroorzaakt door de naar verwachting oplopende korting op de Algemene Uitkering tot 7% in 2015.

tabel 8	bedragen x € 1.000			
	2012	2013	2014	2015
Saldo begroting 2011	1.084	3.319	201	-1.616
1. Herijking startpunt kadernota	1.727	2.827	3.877	4.927
2. Loon- en prijscompensatie	-2.637	-2.464	-2.583	-2.560
3. Bijdragen gemeenschappelijke Regelingen	-2.106	-1.537	-707	393
4. Ontwikkeling algemene uitkering	270	163	164	155
5. Belastingen en heffingen	583	586	602	602
6. Onontkoombare knelpunten	-1.847	-2.507	-3.036	-3.517
7. Dekkingsvoorstellen	1.670	1.670	1.670	1.670
Eindsaldo kadernota 2012	1.257-	2.057	188	53

Het realiseren van een sluitend perspectief is mede te danken aan de terughoudendheid in het toekennen van extra middelen voor het oplossen van knelpunten. Alleen daar waar sprake is van onontkoombaarheid zijn claims verwerkt in deze kadernota. Ook het vasthouden aan de 10% besparingen van de GR-en maakt dat het financieel perspectief sluitend te krijgen is. Op weg naar de begroting 2012 is het college zich ook bewust van deze ambities die in het financieel perspectief zijn verwerkt. Naast deze ambities schetsen we in ons raadsvoorstel de opgaven die niet financieel vertaald zijn in deze kadernota doordat pas in de meicirculaire duidelijkheid zal zijn over de impact van het bestuursakkoord. Deze ambities en opgaven zullen we richting de begroting 2012 van passende maatregelen voorzien die we bij de begroting aan u voorleggen.

5. Investerings

5.1 Strategische investeringsreserve

Voor de investeringen is de beschikbare vrije ruimte in de reserve Strategische investeringen (SI) het startpunt voor verkenning van de investeringsmogelijkheden. Bij begroting 2011 bleek al dat deze ruimte beperkt van omvang was, ruim € 1 miljoen. Dit is het startpunt bij deze kadernota voor het actualiseren van de beschikbare investeringsruimte. Zoals bij begroting 2011 gemeld ontstaat deze € 1 miljoen vrije ruimte pas ná rentebijdragen in de periode 2011-2013 op de reserve SI. In paragraaf 5.2 wordt dit nader toegelicht.

Waarom een reserve SI

De reserve SI is in 1994 ontstaan vanuit een storting van de boekwinst door de verkoop van de aandelen Centrale Antenne Inrichting (CAI). Ten laste van de reserve SI worden initiatieven gebracht die noodzakelijk zijn om de stad verder te ontwikkelen, aantrekkelijk te maken en er zorg voor te dragen dat burgers, bedrijven en investeerders juist voor Dordrecht kiezen.

De huidige SI reserve bestaat uit ca. 60 deelreserves waarvan degenen voor dekking van Dordt-West, Hofkwartier, Achterom/Bagijnhof en de verbouwingen van het Energiehuis en Schouwburg Kunstmin momenteel de grootste zijn.

Voeding van de reserve SI

Voor de afgelopen jaren (2006-2010) zijn de enige voedingsbronnen incidentele resultaten bij de jaarrekening 2006 en 2007, een overheveling vanuit de algemene reserve stad (kadernota 2010) en de vaste afspraken over rentetoevoegingen (vanaf 2007 gestort op de SI Stelpost Indexatie). We constateren dat de voeding van SI vanaf 2009 beperkt is geweest en verwachten hierin voor de komende jaren weinig verandering. Gelet op de verdere uitvoering van de grote projecten is de verwachting dat de reserve binnen nu en vijf jaar gehalveerd zal zijn. De toegerekende rente aan SI vermindert hierdoor tegelijkertijd.

5.2 Vrije ruimte SI: een nadere beschouwing

Voor een juiste interpretatie van de vrije ruimte die in de kadernota's 2007-2011 is gehanteerd, moeten we terugredeneren vanaf de basisstand vrije ruimte die in juni 2006 is vastgesteld.

Uit kadernota 2007 (p.24)

Stand reserve SI per 1 januari 2006:	€ 196 miljoen	
<i>Verwachte rentetoevoegingen 2007-2012</i>	<i>€ 26 miljoen</i>	
<i>Geprognosticeerde afdracht Grondbedrijf</i>	<i>€ 4 miljoen</i>	
Volume reserve t/m 2012		€ 226 miljoen
<i>Reserveringen totaal:</i>	<i>€ 311 miljoen</i>	
<i>Uitgaven op openstaande reserveringen:</i>	<i>€ 90 miljoen</i>	
Netto reserveringen:		<u>€ 221 miljoen</u>
Reserveringsruimte binnen SI:		€ 5 miljoen

Bij de kadernota 2007 is voor het eerst gewerkt met toekomstige rentetoevoegingen en een geprognosticeerde afdracht grondbedrijf ter berekening van de beschikbare reserveringsruimte in SI. De verwachte rentetoevoegingen voor de periode 2007-2012 zijn destijds berekend op € 26 miljoen. Het is belangrijk om jaarlijks te monitoren of deze prognoses ook gerealiseerd worden. Mutaties hierin beïnvloeden immers direct de toekomstige vrije ruimte en dus de mogelijkheden om nieuwe investeringsvoorstellen aan te gaan.

Realisatie rentetoevoegingen 2007-2012

Bij Begroting 2007 is de verwachte rentetoevoeging van € 26 miljoen met € 2 miljoen neerwaarts bijgesteld (beslisnotitie p.5) en bij de kadernota 2008 vond een 2^e correctie naar beneden plaats van € 5 miljoen (kadernota 2008, p. 30). De neerwaartse bijstellingen van de rentetoevoegingen zijn een gevolg van de afnemende stand van de reserve en van de verlaging van het rentepercentage.

De verwachte rentetoevoegingen 2007-2012 bedroeg vanaf dat moment dus nog:

€ 26 miljoen
€ 2 miljoen (neerwaartse bijstelling)
€ 5 miljoen (neerwaartse bijstelling)
€ 19 miljoen

De feitelijk gerealiseerde (bijgeschreven) rente op reserves bedroeg in de periode 2007 t/m 2010 achtereenvolgens:

€ 5,3 miljoen in 2007
€ 2,4 miljoen in 2008
€ 5,3 miljoen in 2009
€ 2,1 miljoen in 2010
€ 15,1 miljoen

Conclusie is dat van de geprognosticeerde € 19 miljoen rentetoevoegingen een belangrijk deel nog in de jaren 2011 t/m 2012 gerealiseerd dient te worden, te weten een bedrag van € 3,9 miljoen. Er is immers € 15,1 miljoen aan rentetoevoegingen in de periode 2007 t/m 2010 gerealiseerd. De bijgestelde prognose gaat echter uit van een jaarlijkse rentetoevoeging van € 1,7 miljoen in 2011 en 2012. Actualisatie van de berekening vrije ruimte per 1-1-2011 laat het volgende beeld zien.

Actualisatie vrije ruimte SI kadernota 2012

Stand reserve SI per 1-1-2011:	€ 106,6 miljoen	
Verwachte rentetoevoegingen 2011-2012	€ 3,4 miljoen	
Terugstorting i.v.m. Filmhuis*	<u>€ 2,1 miljoen</u>	
Volume reserve t/m 2012		€ 112,1 miljoen
Reserveringen totaal:	€ 323,7 miljoen	
Uitgaven op openstaande reserveringen:	<u>€ 211,5 miljoen</u>	
Netto reserveringen:		<u>€ 112,2 miljoen</u>
Reserveringsruimte binnen SI:		€ - 0,1 miljoen

* In 2010 is er vanuit de deelreserve SI-B10 Hofkwartier € 2,1 ingezet t.b.v. het deelproject Filmhuis (betaling aan Trivire). Afsproken is dat voornoemde bijdrage vooralsnog gedekt zou worden uit de reserve SI. Hierdoor ontstaat een overreservering op deze reserve van maximaal € 2,1 miljoen. Deze overreservering wordt (in het investeringscomplex) opgelost door de jaarlijkse exploitatievrijval als gevolg van het sluiten van Cinode vanaf 2012 af te storten naar de reserve SI totdat de overreservering teniet is gedaan.

De in de tabel gepresenteerde bedragen sluiten aan op de balansstanden per 1-1-2011 en het overzicht SI (bijlage 4) uit de jaarrekening 2010. Hiermee komt de vrije ruimte op € 100.000 negatief. Dit is met nadruk een tussenstand, in paragraaf 5.3 leggen we u voor welke maatregelen we nemen om vrije ruimte te creëren binnen de reserve SI.

Beslispunt 7: Investeringsruimte in SI

De investeringsruimte binnen SI vaststellen op - € 0,1 miljoen

5.3 Actualisatie vrije ruimte binnen SI

Het is van belang nogmaals te benadrukken dat de hierboven gepresenteerde vrije ruimte een stand is inclusief de toekomstige verwachte rentetoevoegingen 2011 t/m 2012. Er is dus geen vrije ruimte meer beschikbaar, zelfs niet als er van wordt uitgegaan wordt dat de rentebijdringen 2011 en 2012 worden toegevoegd aan de vrije ruimte SI en niet in de stelpost indexatie worden gestort. Gelet op de onzekerheden rondom te verwachte rentebijdringen, deze zijn immers afhankelijk van de rentestand en de (dalende) omvang van de reserve SI, achten wij het onverstandig deze bedragen vooraf al te betrekken bij de integrale afweging. Dit dient pas plaats te vinden als de rentebijdringen ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn.

Directe consequentie van de afstorting van rentebijdragen naar de vrije ruimte is dat de huidige stelpost indexatie (stand per 1-1-2011 bedraagt € 1,235 miljoen) niet meer in omvang groeit. Hierdoor is de ruimte voor toekomstige indexatie van (grote) projecten beperkt.

Om extra ruimte in de investerings sfeer te creëren dienen de volgende mogelijkheden zich aan:

- *Actualisatie op basis van staand beleid:*
 - *Is er een surplus in de algemene reserve dat kan worden overgeheveld naar SI?*

Bij jaarrekening 2010 is het meest recente inzicht verschaft in de toereikendheid van de algemene reserve met het oog op de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeente. De algemene reserve bedraagt momenteel € 29,0 miljoen en is in zijn volledigheid nodig om het weerstandsvermogen van de stad en het grondbedrijf op peil te houden. Geadviseerd wordt om geen afdracht vanuit de algemene reserve naar de vrije ruimte van SI te doen.
 - *Is afroaming van de stelpost indexering mogelijk?*

De stelpost indexering bedraagt nu € 1,2 miljoen. Zoals hiervoor gesteld, groeit de stelpost de komende jaren niet meer. De noodzaak tot een beroep op deze stelpost voor lopende projecten is uiteindelijk een afweging van de raad. Gelet op het relatief geringe bedrag van de stelpost in relatie een langzaam oplopende inflatie en dus een mogelijk toekomstig beroep op de stelpost, adviseren wij de stelpost voor nu ongemoeid te laten.
- *Vrijval/screening:*
 - Screening van bestaande SI-reserveringen op noodzaak heeft recent bij de brede doorlichting plaatsgevonden (fase 2, businesscase "Screening reserves en voorzieningen". Hiervan bedroeg bij Kaderbrief 2011 de opbrengst ruim € 4,7 miljoen. Het ligt niet voor de hand te verwachten dat er op zeer korte termijn zicht is op verdere vrijval. Veel (grote) projecten zijn daarnaast in uitvoering, waarmee de mogelijkheden voor vrijval automatisch verminderen. Gelet op de verslechterde vermogenspositie van de stad en de bij Jaarrekening 2010 afgekondigde 'winstwaarschuwing' ligt het in de rede om in de aanloop naar de Begroting 2012 een fundamentele discussie over de heroverweegbaarheid van de bestemmingsreserves (totale omvang € 476,6 miljoen) te voeren. De plannen hiertoe worden in een bredere context rondom de vermogenspositie van de stad verder uitgewerkt.

Om bij de begroting 2012 een sluitend financieel meerjarenperspectief te bewerkstelligen en het weerstandsvermogen van de Stad op niveau te krijgen worden ondermeer de reserves en projecten Grondbedrijf, SI en IHP (huisvesting) doorgelicht.

5.4 Onontkoombare investeringsvoorstellen

Er zijn geen onontkoombare investeringsvoorstellen ingediend. Wel staan er nog twee intensiveringen in de investerings sfeer die zijn vastgesteld bij de begroting 2011 op PM. Dit betreft het verplaatsen van station Zuid en kwaliteitsmaatregelen rondom de N3. Beide projecten worden grotendeels uitgevoerd door derde partijen. Het groot onderhoud aan de N3 wordt uitgevoerd door Rijkswaterstaat, die laat weten dat uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden aan de N3 niet voor 2013 worden gestart. Omdat door gezamenlijke aanpak en aanbesteding mogelijk financiële voordelen in de uitvoering te behalen zijn en eventuele overlast zoveel mogelijk wordt beperkt, verdient het aanbeveling de werkzaamheden uit te stellen en de planning van Rijkswaterstaat te volgen. De mogelijke verplaatsing van Station Zuid, waarbij NS, Prorail, en het rijk betrokken zijn, zal ook niet in 2012 plaatsvinden. Indien een beroep op stadsmiddelen nodig blijkt zal bij de kadernota 2013 een investeringsvoorstel worden ingediend.

Naast bovenstaande investeringen willen we graag inzicht geven in de ontwikkeling van het project Dordrecht West. Het project bestaat uit verschillende deelprojecten, die elk een eigen fasering en financieringstermijn kennen. De verwachting is dat in 2013 voor het eerst deelprojecten worden opgestart waarvoor er uit de bestaande reserveringen onvoldoende dekking is voor de gehele looptijd van het deelproject. Voor de periode na 2012 zijn er voor de verschillende wijken langdurige afspraken met corporaties en/of rijksoverheid gemaakt over welke investeringen de gemeente Dordrecht gaat doen in het kader van de herstructurering Dordrecht West. Belangrijk om te constateren is dat er ten opzichte van de huidige bekende kosten een tekort aan dekking is van € 7,8 miljoen euro. Daarbij moet in ogenschouw genomen worden dat er voor Dordrecht West ook nog een reeks op dit moment onbekende investeringen (PM posten) op de rit staan voor de periode 2013 en daarna. Dit betreft de aanpak van de Winkelstrip aan de Brouwersdijk, investeringen conform SOK Wielwijk, aanpak Nassauweg, Crabbehof Sociaal & Fysiek Programma, Sociaal programma Nieuw Krispijn, herstructurering Crabbehof en Nieuw Krispijn en de projectkosten Dordt-West. Voor de dekking van de € 7,8 miljoen euro en de nog onbekende (pm) investeringen moeten nog middelen worden gevonden. Door de verschillende faseringen van de wijken/deelprojecten zal dit voor 2013 en volgende jaren gaan spelen.

6. Financiële ontwikkelingen

In deze paragraaf wordt een aantal ontwikkelingen met toekomstige financiële consequenties nader uitgewerkt of geactualiseerd. De genoemde consequenties worden niet verwerkt in deze kadernota omdat ze ofwel binnen de huidige begroting worden opgevangen ofwel qua omvang nog niet vaststaan. In het laatste geval wordt aangegeven wanneer we de financiële consequenties aan u zullen presenteren.

6.1 Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)

Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijsaccommodaties (IHP) is in 2004 door de gemeenteraad vastgesteld. Jaarlijks wordt het plan herijkt. Onderstaande wijzigingen uit de herijking zijn opgenomen in de financiële samenvatting aan het einde van paragraaf 6.1.

1. Normbedragen nieuwbouw

De normbedragen voor de nieuwbouw van schoolgebouwen worden jaarlijks door de VNG aangepast aan de prijsontwikkelingen. De index voor nieuwbouw is in 2011 vastgesteld op -6.56%, de index voor inrichting en meubilair is +2.62%. Alle projecten waar in januari 2011 nog geen architect voor is geselecteerd (bouwbudget nog niet bepaald) zijn op basis van dit percentage herzien. Door de indexatie van de nog niet begonnen projecten valt een bedrag vrij van € 881.100.

2. Integratieheffing

De integratieheffing doet zich voor als een gemeente op eigen grond een nieuwe onroerende zaak laat "vervaardigen". Binnen het IHP gaat het voornamelijk om de bouw van scholen waarvan een deel aan kinderopvangorganisaties wordt verhuurd. Door een recente uitspraak van de hoge raad ziet het er naar uit dat ook gemeenten deze integratieheffing moeten blijven betalen. Berekend over alle IHP projecten worden deze kosten geraamd op € 178.484.

3. Realisatie extra te verhuren ruimte

De ontwikkeling van de Doorgaande lijn van 0 tot 12 neemt in het kader van het onderwijsbeleid in Dordrecht een belangrijke plaats in. Dit leidt tot integratie van peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang en/of kinderopvang in het schoolgebouw. Deze ontwikkeling was al voorzien in het IHP, maar voor een aantal locaties was onvoldoende ruimte gereserveerd:

- bij OBS Dubbeldam was oorspronkelijk 1 BSO ruimte voorzien. De huidige plannen gaan uit van 2 BSO ruimten en 2 ruimten voor kinderdagopvang;
- bij De Droomschool (Speciaal onderwijs) wordt naast buitenschoolse opvang, ook ruimte gerealiseerd voor een revalidatiecentrum. Deze ruimte wordt groter dan voorzien.

Met het toevoegen van extra oppervlakte is een bedrag gemoeid van € 293.438. Deze extra investeringen worden middels een kostendekkende huur terugverdiend.

4. Programmawijzigingen

In december 2010 is in opdracht van de gemeente een nieuwe leerlingenprognoses gemaakt. In lijn met eerdere prognoses en de uitgangspunten van het IHP zal de daling van het aantal leerlingen doorzetten. Er zijn ook enkele nieuwbouwprojecten (met name Stadswerven en Wilgenwende) en herstructureringsprojecten (met name Wielwijk en Crabbehof) voorzien. Op basis van de prognoses is voor een tweetal nieuwbouwprojecten het programma van eisen aangepast:

- *De Driehoek (van 230 naar 240 leerlingen)*. De geprognoseerde toename van het aantal leerlingen van de Driehoek hangt samen met de geplande nieuwbouw van 600 woningen in Wilgenwende;
- *John F. Kennedyschool Zuidelijk (van 200 naar 225 leerlingen)*. De geprognoseerde toename van het aantal leerlingen van De John F. Kennedyschool aan de Zuidelijk wordt veroorzaakt door: (1) het achterblijven van de "wijkleerlingen" van de Montessorischool die niet meegaan naar de nieuwbouw in Nieuw-Krispijn en (2) de overloop van een aantal leerlingen van de John F. Kennedyschool aan de Bosstraat. Deze locatie kan gezien de omvang van de huisvesting geen extra leerlingen opnemen.

Inclusief de indexatie-effecten zijn de extra kosten voor deze 2 projecten: € 99.941.

5. Verbouwing de Boerderijschool

Vorig jaar is een globale investeringsraming gemaakt voor het aanpassen van de Boerderijschool. Nader onderzoek heeft uitgewezen dat met name de kosten voor het aanpassen van de klimaatinstallatie hoger uitvallen. De meerkosten zijn € 220.000.

6. Parkeren/Openbare Ruimte

Voor het realiseren van parkeervoorzieningen rondom de nieuwe scholen en het herinrichten van de openbare ruimte komt in de periode 2011-2013 een aantal projecten gereed waarvoor een substantieel bedrag benodigd is van € 3 miljoen. In 2011 is € 2,5 miljoen vrijgemaakt uit het IHP budget voor het realiseren van parkeerplaatsen en het herinrichten van de openbare ruimte rondom de scholen. De vrijval van deze middelen zijn ten goede gekomen aan de algemene middelen van de Stad.

Uit de Reserve Onderwijshuisvesting worden in principe eenmalige kosten aan schoolgebouwen betaald; bijvoorbeeld afschrijving van de boekwaarde op activa die wordt afgebroken bij nieuwbouw scholen op dezelfde plaats, kosten van tijdelijke huisvesting en dekking van de stijgende kapitaallasten in de exploitatie (t/m 2018). Besloten kan worden om de kosten voor de openbare ruimte rondom schoolgebouwen te bekostigen uit deze reserve. Voordeel hierbij is dat er niet jarenlang oneigenlijke kosten drukken op de begroting.

7. Vrijval jaarrekening 2010

Bij de jaarrekening 2010 zijn ook al enkele kredieten voor een totaalbedrag van € 1,1 miljoen vrijgevallen doordat het project voordeliger is uitgevallen. Dit betreft voornamelijk het gebouw Bonbondoos op de Chico Mendessing en de brand complex Stadspolders.

8. Afrekening opgeleverde en afgeronde projecten

Er is per saldo voor € 1,6 miljoen aan voordelige afrekeningen van opgeleverde en afgeronde projecten. De volgende projecten hebben de grootse afrekenverschillen veroorzaakt:

School Vest

De nieuwbouw voor School Vest aan de Waterbeekstraat is in 2010 afgerond. Er is een budgetoverschrijding van € 200.000. Dit is veroorzaakt door extra kosten als gevolg van het faillissement van de aannemer bij het begin van de bouw en diverse tegenvallers tijdens de bouw. Het project is financieel nog niet definitief afgerekend.

Onderwijskundige vernieuwingen:

De extra kosten voor het uitvoeren van de werkzaamheden voor onderwijskundige vernieuwingen voor de Meridiaan en de John F. Kennedyschool aan de Bosstraat bedragen € 226.000.

Afrekening diverse nieuwbouw en renovatie projecten:

Recentelijk zijn binnen het IHP een aantal gerealiseerde projecten ook financieel afgerekend of worden dit jaar afgerekend. De werkelijk kosten blijken lager dan de begrote kosten voor de nieuwbouw Hans Petrischool, IKRA, Noorderlicht, het Tij en de Blije Gaarde. Daarnaast is ook een meevaller gerealiseerd bij de uitbreiding en renovatie van de Ammanschool.

9. Grondprijzen

Tot op heden werd er voor de grond van schoolgebouwen de prijs voor "maatschappelijke doeleinden", ca. € 160 per m² betaald. Onlangs is door het college van B&W besloten om de daadwerkelijke boekwaarde voor de grond in rekening te brengen. Deze prijs ligt voor zover bekend fors hoger (vanaf € 300 per m²). Binnen het IHP is hier geen rekening mee gehouden. Dit heeft in ieder geval consequentie voor de volgende projecten: Nieuwbouw Johan de Witt en nieuwbouw gymzaal Tij. De financiële consequenties hiervan zijn nog niet duidelijk. De kosten worden geschat op € 840.878.

Tijdelijke huisvesting Weizigt en Montessorischool

Mede vanwege dalende leerlingenaantallen zijn de Weizigt en de Montessorischool gefuseerd. In het IHP is nieuwbouw van gezamenlijke huisvesting opgenomen. Omdat deze school wordt gerealiseerd op de huidige plek van de Wezigtschool is tijdelijke huisvesting noodzakelijk. De tijdelijke huisvesting van de Weizigt/Montessori hangt samen met de tijdelijke huisvesting van de John F. Kennedyschool aan de Zuidendijk. Beide projecten hebben ongeveer dezelfde planning. De beoogde tijdelijke huisvesting van de Kennedyschool is het huidige schoolgebouw van de Montessorischool. Binnen Crabbehof en Nieuw Krispijn is tevergeefs gezocht naar andere, bestaande locaties voor tijdelijke huisvesting. Tijdelijke huisvesting lijkt de enige reële optie. De kosten voor de tijdelijke huisvesting van Weizigt/Montessori wordt geraamd op € 882.000. Deze kosten worden gedekt uit de onderwijshuisvestingsreserve.

Financiële samenvatting

Mutaties kredieten ten opzichte van de vorige herijking

1. Verlaging kredieten door negatieve indexatie van 6,56%	-881.100,00
2. Verhoging kredieten ivm te betalen integratieheffing	178.484,00
3. Verhoging kredieten ivm toename ruimten BSO, KDV, PSZ en revalidatie	293.438,00
4. Verhoging kredieten ivm ontwikkeling aantal leerlingen	99.941,00
5. Verhoging kredieten ivm hogere kosten verbouwing Boerderijschool	220.000,00
6. Parkeren/openbare ruimte (via de exploitatie)	0,00
7. Vrijval van kredieten bij de jaarrekening 2010	-1.066.582,00
8. Per saldo te verwachte voordelige afrekening kredieten in 2011	-1.628.505,00
TOTAAL WIJZIGING VAN DE INVESTERINGSKREDIETEN	-2.784.324,00
Af: Neutraal effect kredieten toename ruimten BSO, KDV, PSZ en revalidatie	-293.438,00
TOTAAL VERLAGING VAN DE KREDIETEN	-3.077.762,00
9. Hogere grondkosten te betalen aan Grondbedrijf (schatting)	840.878,00
TOTAAL WIJZIGING VAN DE INVESTERINGSKREDIETEN	-2.236.884,00

Reserve Onderwijshuisvesting

Wanneer in 2013 het Integraal Huisvestingplan Onderwijs grotendeels gereed zal zijn betekent dit een structurele stijging van de kapitaallasten. In de meerjarenbegroting wordt de stijging van de kapitaallasten afgedekt door een hogere bijdrage uit de Reserve Onderwijshuisvesting. De reserve Onderwijshuisvesting is hiervoor toereikend tot 2016/2017. In 2016/2017 raakt de reserve onderwijshuisvesting leeg en valt er een jaarlijkse budgettaire ruimte van zo'n € 2 miljoen weg. Ook voor het opvangen van incidentele uitgaven (zoals tijdelijke huisvesting) is er dan geen budget meer.

6.2 Spelregels egalisatiereserve parkeervoorzieningen

Op 31 januari 2006 heeft de raad de Egalisatiereserve Parkeervoorzieningen (reserve EPV) inclusief spelregels ingesteld. Op 12 november 2008 heeft de raad herziene spelregels vastgesteld. Door voortschrijdende inzichten is gebleken dat de huidige spelregels onvoldoende handvatten bieden voor de beoogde doelstelling van de reserve EPV.

Doelstelling reserve EPV

In analogie met het Grondbedrijf streven we er naar om de exploitatie van en investeringen in het parkeren in een gesloten exploitatie te verevenen met de reserve EPV. De reserve EPV dient dan zowel om schommelingen in het exploitatieresultaat op te vangen alsmede als dekkingsbron van parkeer-gerelateerde investeringen. In financiële zin ontstaat op deze wijze een situatie als ware er een gemeentelijk parkeerbedrijf.

Om dit te bewerkstelligen wordt een eenduidige en heldere beleidslijn vastgesteld door de huidige spelregels rondom de reserve EPV en het product Parkeren te laten vervallen en een nieuwe, eenduidig interpreteerbare, set spelregels vast te stellen.

Voorgestelde oplossing

Voorgesteld wordt primair het product Parkeren tezamen met de reserve EPV per 1 januari 2012 als een geheel gesloten exploitatie aan te merken. Hierdoor bestaat geen onduidelijkheid meer over welke posten binnen het product Parkeren een relatie hebben met de reserve EPV. Er wordt recht gedaan aan de definitie en het gebruik van een egalisatiereserve: het vermijden van de noodzaak van incidentele tariefschommelingen als gevolg van een fluctuerend resultaat. Daarnaast zullen tegenvallers op het product Parkeren geen direct gevolg meer hebben voor de algemene middelen, zoals de afgelopen jaarrekeningen en bestuursrapportages wel het geval was.

Een gesloten exploitatie betekent dat we volledig transparant moeten zijn over de sturing op inhoud en financiën en de behaalde resultaten van Parkeren. Daartoe wordt jaarlijks bij de kadernota, analoog aan de rapportage van het Grondbedrijf, een rapportage met de behaalde resultaten en de (geactualiseerde) prognose van de exploitatie aan het bestuur voorgelegd. Eenmalig doen we dit i.v.m. de wijziging van systematiek bij de begroting 2012.

Financiële consequenties

Door het product Parkeren als geheel gesloten exploitatie aan te merken, zal er in de bestuursrapportages en jaarrekeningen geen beroep meer gedaan hoeven te worden op algemene middelen bij tegenvallende opbrengsten of hogere kosten binnen product Parkeren. Daar staat tegenover dat de meerjarenbegroting aangepast moet worden door het verschil tussen baten en lasten al in de begroting op te nemen als verrekening met de reserve EPV. Dit heeft een negatief resultaat op de stadsbegroting. In het licht van de financiële positie van de Stad wordt daarom voorgesteld deze begrote storting in 2012 en 2013 nog niet te verwerken. Vanaf 2014 wordt de begroting op basis van de nieuwe spelregels aangepast.

Zoals eerder aangegeven is inzicht in het toekomstig verloop van de EPV van belang. Bij de begroting worden de financiële consequenties verwerkt (m.u.v. 2012 en 2013) en wordt inzicht gegeven in de toekomstige stand/toereikendheid van de reserve. Ook wordt dan richting gegeven aan een mogelijke afdrachtpotentie aan de algemene reserve Stad.

Parkeervoorziening binnenterrein Blekersdijk

Er zijn plannen ingediend om aan het Vrieseplein een hotelcomplex te ontwikkelen. Mede ten behoeve van de parkeervraag van deze ontwikkeling is het noodzakelijk om op het achtergelegen binnenterrein een parkeervoorziening te realiseren. De parkeervoorziening zal uit 2 lagen en ongeveer 100 tot 110 parkeerplaatsen bestaan en biedt parkeergelegenheid voor het hotelcomplex, voor bestaande vergunninghouders (bewoners) en bezoekers. De parkeerbezetting als gevolg van het hotel (bezoekers+werknemers) zal naar verwachting slechts op een beperkt aantal momenten aanzienlijk zijn. Er blijven daardoor veel tijdstippen over (met name overdag op werkdagen en, in mindere mate, overdag in het weekend) waarop we andere doelgroepen (bijvoorbeeld zakelijke parkeerders en andere binnenstadsbezoekers) kunnen faciliteren. Op deze manier kunnen wij als gemeente de exploitatie van de parkeervoorziening optimaliseren. In verband met de bouwlogistiek dient de parkeervoorziening te worden gerealiseerd voordat het hotelcomplex wordt ontwikkeld. Gezien de planning van de ontwikkeling van het hotelcomplex betekent dit dat de parkeervoorziening in 2012 gerealiseerd dient te worden. De kosten, te dekken uit de reserve EPV, zullen naar verwachting € 2 miljoen bedragen.

Optimalisering werkprocessen parkeerketen

Gegeven de groei van het areaal aan parkeervoorzieningen en de verdergaande flexibilisering van de dienstverlening aan de parkeerder, is het noodzakelijk om de werkprocessen binnen de totale parkeerketen te optimaliseren. Hierbij wordt met name gedacht aan de invoering van gedigitaliseerde parkeervergunningen en daarnaast aan het verschuiven van fysieke klantcontacten naar digitale afhandeling van aanvragen en mutaties (bijvoorbeeld via persoonlijke internetpagina's) en aan ondersteunende voorzieningen en systemen voor een efficiëntere en/of effectievere uitvoering van de parkeren gerelateerde werkzaamheden. Deze optimaliseringslag betekent een vervolg op de investeringen die in het kader van het krediet nieuwe parkeermaatregelen in de gehele parkeerketen zijn gedaan.

In bijlage 2 bij deze kadernota zijn de nieuwe spelregels rondom de EPV opgenomen.

6.3 Product Exploitatie gemeentelijke eigendommen

Evenals product parkeren (zie hoofdstuk 6.2) zou het product exploitatie gemeentelijke eigendommen een gesloten product moeten zijn, waarbij in dit geval de reserve grondbedrijf de voor- en nadelen van het product compenseert. Dit product kent nu op begrotingsbasis nog ten onrechte een afdracht aan de Stad. Het op dit moment laten vervallen van de begrote afdracht aan de stad zou een te grote wissel trekken op het financieel perspectief. Wij stellen voor in een volgende kadernota, wanneer het financieel perspectief daar meer ruimte voor biedt, over te gaan tot een gesloten product waarmee de afdracht aan de stad vervalt. Vooruitlopend op het aanpassen van de begroting stellen wij voor met ingang van boekjaar 2011 alle resultaten op dit product, behoudens de begrote afdracht aan de Stad, te compenseren met de algemene reserve grondbedrijf.

6.4 Beëindiging van Brede Doeluitkering voor Centra Jeugd & Gezin

De gemeente Dordrecht heeft van 2008 tot en met 2011 een tijdelijke Brede Doeluitkering voor Centra Jeugd & Gezin (BDU CJG) ontvangen voor jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning en afstemming jeugd en gezin enerzijds en het realiseren van een centrum voor jeugd en gezin anderzijds. Bij het realiseren van de centra voor jeugd en gezin moet van rijkswege ook rekening worden gehouden met de ontwikkeling van het digitale dossier jeugdgezondheidszorg.

Bij de ontwikkeling en invulling van het Dordtse Centrum voor Jeugd en Gezin hebben we nadrukkelijk niet gekozen voor een grote reorganisatie van instellingen. We zijn uitgegaan van de kracht van de bestaande infrastructuur en hebben geïnvesteerd in het leggen van verbindingen in de keten, een verbetering in de samenwerking tussen zorg en onderwijs en een optimalisatie van de kwaliteit van de zorg. Het digitaal dossier jeugdgezondheidszorg is – in afwachting van het in concurrentie verlenen van de subsidie voor de integrale jeugdgezondheid – nog niet ingevoerd in Dordrecht.

Mede hierdoor resteren nog rijksmiddelen die zullen worden gebruikt ter dekking van uitgaven aan CJG activiteiten die normaal gesproken uit gemeentelijk budget betaald worden. Hiermee zal de terugbetalingsverplichting aan het rijk worden beperkt.

De BDU CJG loopt af in 2011. Als in 2012 de Centra voor Jeugd en Gezin landelijk dekkend zijn, worden middelen uit de BDU CJG (structureel maximaal € 350 miljoen landelijk volgens de septembercirculaire 2009) in de Doeluitkering Jeugd opgenomen. Onduidelijk is nog – mede gezien mogelijke rijkskortingen – wat de financiële gevolgen hiervan voor de gemeente Dordrecht zijn. Ten opzichte van het budget 2011 van circa € 3 miljoen kan dit mogelijk leiden tot een terugval van € 1 miljoen. De eventuele terugval zal leiden tot een heroriëntatie op eerder genoemde beleidsvelden. Via de Brede Doorlichting vindt al een eerste aanzet hiertoe plaats. Er wordt echter niet uitgesloten, dat (tijdelijk) tekorten ontstaan op de uitvoering van het jeugd(gezondheids)beleid.

Voorgesteld wordt om de in 2011 – via de BDU CJG – vrijgespeelde gemeentelijke middelen in 2012 in te zetten voor enerzijds een mogelijke terugbetalingverplichting aan het rijk en anderzijds de mogelijke afbouw c.q. overbrugging van activiteiten, die in 2011 gefinancierd worden door de BDU CJG.

6.5 Terugval decentralisatie-uitkering (DU) Veiligheid & Leefbaarheid

Het rijk is vanuit het oude Grotestedenbeleid (GSB) overgegaan op losse decentralisatie-uitkeringen (DU's). De middelen van de DU Veiligheid & Leefbaarheid moeten worden ingezet met een focus op het tegengaan van sociale overlast en fysieke verloedering. In ons politiek akkoord hebben we stevig ingezet op de veiligheid en leefbaarheid.

Inmiddels is bekend geworden dat het budget voor deze DU terugloopt van € 1,9 miljoen in 2010 naar € 1,3 miljoen in 2011. Voor 2011 hebben we op dit onderdeel een sluitend perspectief kunnen bieden. Het nieuwe kabinet maakte in 2010 bekend, dat in 2012 een verdere verlaging van de DU Veiligheid & Leefbaarheid plaats zou vinden tot een niveau van circa € 650.000. Op dit moment wordt duidelijk dat er zelfs sprake zal zijn van het volledig laten vervallen van de DU Veiligheid & Leefbaarheid.

De verdere terugval c.q. afloop van de DU Veiligheid & Leefbaarheid noopt tot een heroriëntatie op de betreffende beleidsterreinen. Bij de begroting 2012 hopen we voldoende duidelijkheid te hebben over het verloop van deze DU om de financiële consequenties aan u te presenteren. Daarbij geven we aan hoe de afbouw van het budget van € 1,3 miljoen opgevangen zal worden.

6.6 Structurele voor- en nadelen jaarverslag 2010

De structurele voor- en nadelen vanuit de jaarrekening 2010 zijn in deze kadernota nog niet meegenomen. Bij de begroting wordt indien noodzakelijk hierop teruggekomen.

6.7 Subsidieplafonds

In bijlage 3 is het overzicht subsidieplafonds ter vaststelling opgenomen. Elk jaar dient u voorafgaande aan het subsidiejaar voor 15 juli op grond van gemeentelijke nadere regels diverse subsidieplafonds met eventuele verdeelregels vast te stellen. Voor evenementen dienen bovendien de maximale bedragen per soort evenement (status van het evenement) te worden vastgelegd. Het vaststellen van een subsidieplafond is noodzakelijk om aanvragen te kunnen afwijzen wanneer het plafond bereikt is en is bedoeld om "open einde" regelingen te voorkomen. In de regel is het uitgangspunt voor de plafonds voor het nieuwe jaar, de plafonds van het voorafgaande jaar eventueel vermeerderd met de prijsindex van deze kadernota. De subsidieplafonds voor evenementen, sport kleedruimten, sport zwembadhuur en sport jeugdsport zijn inclusief de efficiencykorting van 2,5% (zie dekkingsvoorstel hoofdstuk 4.1). De plafonds worden vastgesteld onder voorbehoud van goedkeuring van de begroting 2012 door de gemeenteraad.

Beslispunt 8: Financiële ontwikkelingen

a. EPV: Het product Parkeren en de reserve EPV tezamen aan te merken als één geheel gesloten exploitatie, waarbij schommelingen in zowel het begrote als het werkelijke resultaat geheel door de reserve EPV wordt opgevangen, en daarbij de volgende aspecten in acht te nemen:

- a. Het saldo van de reserve EPV wordt binnen een bandbreedte op peil gehouden door:
 - i. Maatregelen met betrekking tot de exploitatie van het parkeren (bijvoorbeeld het verhogen van de opbrengsten of het verlagen van de kosten);
 - ii. Maatregelen met betrekking tot de investeringen in het parkeren (bijvoorbeeld het uit- dan wel afstellen, of juist versnellen, van investeringen);
 - iii. Maatregelen met betrekking tot het saldo van de reserve EPV (bijvoorbeeld het doen van een afdracht aan de algemene middelen).
- b. Voor de bepaling of maatregelen nodig zijn, gelden nadere spelregels, gebaseerd op het actuele saldo van de reserve EPV, de geprognosticeerde ontwikkeling daarvan in de komende 5 jaren én het langjarig perspectief;
- c. De raad ontvangt eenmaal per jaar samen met de kadernota een rapportage met de behaalde resultaten, de herziene meerjarenprognose van de reserve EPV en eventuele voorstellen voor maatregelen;
- d. Buiten de kadernota kan de reserve EPV geen dekkingsbron vormen voor investeringen.

b. EPV: In te stemmen met het voorstel vanaf 2014 de begroting op basis van de nieuwe spelregels aan te passen en in 2012 en 2013 de begrote storting aan de stad nog niet te verwerken. Bij kadernota 2013 of 2014 zal dit worden verwerkt in het financieel perspectief.

c. EPV: In te stemmen met binnen de beschikbare middelen van de reserve EPV een reservering op te nemen voor 2012 van een investeringsruimte van € 2 miljoen. Deze middelen zijn nodig voor de realisatie van een parkeervoorziening op het binnenterrein van de Blekersdijk en de optimalisering van werkprocessen binnen de parkeerketen. De bijbehorende kapitaallasten worden dus gedekt vanuit de reserve EPV. Voor de projecten (waaronder optimalisering werkprocessen parkeerketen) zullen t.z.t. separate kredietvoorstellen worden opgesteld.

d. Instemmen met de inzet van de in 2011 – via de BDU CJG – vrijgespeelde gemeentelijke middelen in 2012 voor enerzijds een mogelijke terugbetalingverplichting aan het rijk en anderzijds de mogelijke afbouw van activiteiten, die in 2011 gefinancierd worden door de BDU CJG.

e. Vaststellen en laten bekendmaken van de gemeentelijke subsidieplafonds conform bijlage 3.

7. Weerstandsvermogen

Naast een sluitend meerjarenperspectief 2012-2015 is er een tweede financiële opgave die met de kadernota ingezet wordt: het op orde brengen van het weerstandsvermogen.

Directe aanleiding is het negatieve resultaat van de jaarrekening 2010 dat samen met de tekorten over de jaren 2008 en 2009 zorgt voor een verdere daling van de algemene reserve van de Stad. Ook laat de jaarrekening 2010 een tekort bij het Grondbedrijf zien ten overstaande van de norm van het weerstandsvermogen van € 12,7 miljoen. In de jaarrekening wordt voorgesteld om nog niet tot verrekening met de algemene Stadsreserve over te gaan, maar het tekort te bezien in relatie tot het weerstandsvermogen. Via de Prognose 2011, die u gelijktijdig met deze kadernota ontvangt, wordt u verder geïnformeerd over de achtergrond van het lange termijnresultaat van het grondbedrijf, de vermogenspositie.

Beide factoren leiden er toe dat de ratio van het weerstandsvermogen (0,83) onder de met de raad afgesproken norm (ratio weerstandsvermogen dient minimaal 1 te zijn) uitkomt.

*Uit paragraaf weerstandsvermogen bij jaarrekening 2010 (pagina 87)
Specificatie van de belangrijkste "pompelementen" (bedragen x € 1 miljoen):*

Pompelementen	Stand eind 2010	Risico's	Ratio weerstandsvermogen
Algemene reserve Stad <i>(incl. jaarrekeningresultaat)</i>	€ 29,0	€ 23,5	1,23
Algemene reserve Grondbedrijf	€ 6,8	€ 19,5	0,35
Totaal Stad en Grondbedrijf	€ 35,8	€ 43,0	0,83

Dit heeft er toe geleid dat het college bij de vaststelling van de jaarrekening besloten heeft tot de volgende aanvullende acties om het weerstandsvermogen te versterken:

- een kritische analyse van de financiële positie van het Grondbedrijf gekoppeld aan een financiële onderbouwing van de te nemen besluiten om deze positie te verbeteren;
- een aanscherping van het proces en spelregels van de budgetoverhevelingen uit de technische resultaatbestemming met ingang van 2011, met het oog op een zo positief mogelijk jaarrekeningresultaat 2011;
- het vooralsnog instemmen met de technische resultaatbestemmingen 2010 met de opdracht deze in het licht van de nieuwe spelregels, op korte termijn, opnieuw kritisch te bezien en te bepalen welk deel van deze bestemmingen alsnog vrij kan vallen ten gunste van de algemene reserve. Deze mogelijke vrijval rapporteren wij u bij de Bestuursrapportage 2011;
- een kritische analyse van de omvang van de reserves (waaronder bijvoorbeeld de strategische investeringsreserve en het integraal huisvestingsplan onderwijs als 'pompelementen') die medebepalend zijn voor het weerstandsvermogen van de stad;
- de mogelijkheid van een kritische heroverweging op (onderdelen van) de grote projecten;
- een herbezinning op de uitgangspunten achter risicomangement en beïnvloedbare factoren t.a.v. het weerstandsvermogen.

Aanvullend is besloten strak te sturen op het jaarrekeningresultaat 2011 zodat de afsluiting van het lopende jaar een zo positief mogelijk resultaat vertoont. Over de uitwerking van deze maatregelen informeren we u nader bij de begroting 2012.

Bijlage 1: Onontkoombare claims

Format onontkoombare knelpunten Kadernota 2012

Indienende directeur: M.J.W.T. Hendrickx

Contactpersoon: J.J. 't Lam

<p>Soort onontkoombaar knelpunt: ☒ Nieuwe of gewijzigde wettelijke taken ☐ Areaaluitbreidingen ☐ Eerdere bestuurlijke besluitvorming</p>
<p>Titel van de claim: Extra middelen voor uitbetaling wedde gemeenteraadsleden.</p>
<p>Op welk programma van de begroting heeft dit knelpunt betrekking? Bestuur, Participatie en Dienstverlening.</p>
<p>Productnummer en omschrijving: 105 (Algemeen Bestuur /Griffie).</p>
<p>Onderbouwing onontkoombaarheid: In de begroting is voor dit onderdeel een bedrag van € 846.978 opgenomen. Door de landelijk opgelegde verhoging van de wedde voor raadsleden per 2009 is dit bedrag structureel ontoereikend geworden. De verhoging heeft in 2010 geleid tot een overschrijding van € 92.464,50 op het product personeelslasten gemeenteraad (nabetaling over 2009 à € 46.232,25 + uitbetaling over 2010 à € 46.232,25). De overschrijding is verantwoord in het jaarverslag over 2010.</p>
<p>Welke activiteit/prestatie wordt hiermee geleverd en welk effect wordt gerealiseerd? Raadsleden wonen vergaderingen van de gemeenteraad en de adviescommissie bij. Hun werkzaamheden hebben een positief effect op het functioneren van het gemeentebestuur als geheel en daarmee op het vertrouwen van de inwoners op hun gemeentebestuur.</p>

Omvang claim:			
2012	2013	2014	2015
€ 47.135	€ 47.135	€ 47.135	€ 47.135

Format onontkoombare knelpunten Kadernota 2012

Indienende directeur: M.S. van der Priem

Contactpersoon: A.P.C.M. van den Nieuwenhuizen

<p>Soort onontkoombaar knelpunt: ☒ Nieuwe of gewijzigde wettelijke taken ☐ Areaaluitbreidingen ☒ Eerdere bestuurlijke besluitvorming</p>
<p>Titel van de claim: Realistische begroting van het aantal strooirondes.</p>
<p>Op welk programma van de begroting heeft dit knelpunt betrekking? Wonen en leefbaarheid.</p>
<p>Productnummer en omschrijving: 050 Wegen.</p>
<p>Onderbouwing onontkoombaarheid: Gladheidsbestrijding is een wettelijke taak waarvoor een inspanningsverplichting geldt. Het aantal begrote rondes voor gladheidsbestrijding is 10 terwijl het gemiddelde afgelopen jaren 28 rondes per jaar is geweest. Als ervoor gekozen wordt het strooiplan niet neerwaarts bij te stellen en we grote tegenvallers willen voorkomen, adviseert Stadsbeheer om de begroting te verhogen tot een reëel aantal van 25 rondes met € 102.000,- per jaar. Gladheidsbestrijding is een (jaarlijks) terugkerende activiteit waarvan het budget in geval van hevige winters, noodzaak, calamiteit niet leidend is voor het uitvoeren van strooiacties. De relatie tussen begroting en uitgaven is de laatste jaren niet meer in verhouding tot elkaar.</p>

Omvang claim:			
2012	2013	2014	2015
€ 102.000	€ 102.000	€ 102.000	€ 102.000

Format onontkoombare knelpunten Kadernota 2012

Indienende directeur: F. Sieuwerts

Contactpersoon: C.A. de Stigter

Soort onontkoombaar knelpunt:			
☐ Nieuwe of gewijzigde wettelijke taken			
☐ Areaaluitbreidingen			
☒ Eerdere bestuurlijke besluitvorming			
Titel van de claim:			
Afboeken taakstelling PM.			
Op welk programma van de begroting heeft dit knelpunt betrekking?			
15 Algemene Dekkingsmiddelen.			
Productnummer en omschrijving:			
109 Projectmanagement.			
Onderbouwing onontkoombaarheid:			
<p>In de Bestuursrapportage 2010 is de foutieve winstprognose, welke was opgenomen in de begroting van Projectmanagement structureel gecorrigeerd. Bij de Bestuursrapportage is tevens gemeld, dat in de begroting van Projectmanagement een onrealistische taakstelling van € 381.000 is opgenomen.</p> <p>In het verleden werden de juridische en communicatie uren van projecten belast in de begroting van Project Management (PM). Omdat bleek dat het logischer was om deze kosten rechtstreeks ten laste van de projecten te brengen is besloten om dit budget uit de begroting van PM te halen. Hierna is bij een algemene taakstelling op juridische en communicatie uren ten onrechte een negatieve post (taakstelling op een niet meer aanwezig budget) in de begroting van PM opgenomen.</p> <p>Deze taakstelling is in 2009 & 2010 niet gerealiseerd en met huidig inzicht kan met zekerheid worden gesteld, dat Projectmanagement ook in de toekomst niet in staat zal zijn, om deze taakstelling te realiseren. Het gaat hier om een onrealistische taakstelling ergo een niet te realiseren bezuiniging. Door dit te herstellen wordt ook het principe van de nul-begroting, waarbij PM sprake van is, recht toe gedaan.</p> <p>Met oog op bovenstaande kunnen we met zekerheid stellen, dat indien wij deze taakstelling niet structureel in de begroting corrigeren, wij ieder jaar met eenzelfde tekort op de begroting van Projectmanagement zullen worden geconfronteerd. Om deze reden willen wij de taakstelling middels deze claim corrigeren.</p>			
Omvang claim:			
2012	2013	2014	2015
€ 381.000	€ 381.000	€ 381.000	€ 381.000

Format onontkoombare knelpunten Kadernota 2012

Indienende directeur: W.L.H. Ronken

Contactpersoon: J.A.P. Rau en A. van der Blom

<p>Soort onontkoombaar knelpunt:</p> ☐ Nieuwe of gewijzigde wettelijke taken ☐ Areaaluitbreidingen ☐ Eerdere bestuurlijke besluitvorming
<p>Titel van de claim: €1,8 mln taakstelling projecten, exclusief indexatie.</p>
<p>Op welk programma van de begroting heeft dit knelpunt betrekking? Ruimtelijke ordening.</p>
<p>Productnummer en omschrijving: 127 Budget Stadsontwikkeling.</p>
<p>Onderbouwing onontkoombaarheid: In de kadernota van 2004 is aan de sectoren een generieke taakstelling opgelegd. Deze taakstelling werd in die tijd gelijk verdeeld over de sectoren op basis van de exploitatiebegroting. Daarbij is geen rekening gehouden met het feit dat ook projectgelden (kredieten) via de exploitatie lopen. Een bedrag van € 1,8 miljoen werd daarmee als structurele taakstelling gekoppeld aan lopende projecten. Een belangrijk kenmerk van projecten is dat deze met eenmalige middelen gefinancierd worden. Conclusie is dat er vanaf 2005 structureel bezuinigd is op eenmalige middelen.</p> <p>In de beginperiode van deze taakstelling is het meestal gelukt om jaarlijks € 1,8 miljoen te besparen. Dit komt omdat veel projecten toen nog in de beginfase zaten, er in het verleden ruimer gecalculeerd werd en vooral ook door het grote volume projecten dat in de voorbereiding en uitvoering zat. Per saldo betekende het vaak maar een relatief kleine besparing per project. Op deze wijze is in de afgelopen vijf jaar de totale projectenportefeuille met ruim € 10 miljoen afgeroomd. Ook voor 2011 staat deze opgaaf nog volledig in de begroting.</p> <p>Er is in de huidige begroting steeds minder ruimte om deze taakstelling in te vullen. Niet alleen is het aantal projecten steeds kleiner, maar veel projecten naderen ook hun afronding of zijn reeds afgerond. Het jaarlijks in te vullen bedrag van € 1,8 miljoen drukt dan ook steeds zwaarder op de resterende projecten c.q. budgetten.</p> <p>Het in één keer of in meerdere stappen afbouwen van deze taakstelling heeft alleen begrotingstechnische consequenties. We blijven immers zoeken naar aanbestedingsvoordelen, efficiencywinst en andere besparingen in projecten. Deze komen – conform de afgesproken spelregels – zodra ze zich voordoen ten gunste van de Stad en worden NIET heringezet in projecten. Op realisatiebasis verandert er dus niets.</p> <p>De € 1,8 miljoen besparing is daarmee slechts een papieren besparing die helpt om de begroting sluitend te houden, maar dat in werkelijk niet meer kan. Door de provincie is dit inmiddels ook opgemerkt en aangegeven is dat de stelpost van € 1,8 miljoen oneigenlijk in de begroting van Dordrecht wordt opgenomen.</p> <p>Voorgesteld wordt de taakstelling van € 1,8 miljoen (inmiddels geïndexeerd tot € 1,95 miljoen) gefaseerd te corrigeren in de begroting.</p>

Omvang claim:			
2012	2013	2014	2015
€ 500.000	€ 1.000.000	€ 1.500.000	€ 1.950.000

Format onontkoombare knelpunten Kadernota 2012

Indienende directeur: K.J. van Hengel

Contactpersoon: J.D.H. Verschoor en C. de Graaf

<p>Soort onontkoombaar knelpunt: ☒ Nieuwe of gewijzigde wettelijke taken ☐ Areaaluitbreidingen ☐ Eerdere bestuurlijke besluitvorming</p>
<p>Titel van de claim: Invoering wettelijke basisregistratie.</p>
<p>Op welk programma van de begroting heeft dit knelpunt betrekking? Dienstverlening.</p>
<p>Productnummer en omschrijving: 098 Basisregistratie vastgoed (GEO-informatievoorziening).</p>
<p>Onderbouwing onontkoombaarheid: Het rijk heeft besloten dat de basisregistraties landelijk ingevoerd gaan worden. Deze wettelijke invoering gaat in per 1 januari 2012. Hierdoor zullen de bijdragen voor het in stand houden van de basisregistratie komen te vervallen. Het is dan wettelijk niet meer toegestaan om 'geld' voor deze informatie te vragen, vanaf de invoering van de diverse basisregistraties zal deze informatie om niet aan alle partijen verstrekt moeten worden. Met het ministerie van VROM wordt op dit moment landelijk gesproken over een vervangende vergoeding via het gemeentefonds. Het verschil tussen deze vervangende vergoeding en de huidige inkomsten vormen een onontkoombaar knelpunt voor het verlenen van deze wettelijk verplichte dienstverlening.</p>
<p>Welke activiteit/prestatie wordt hiermee geleverd en welk effect wordt gerealiseerd? De inkomsten die worden ontvangen voor de bijdrage om de basisregistratie vastgoed in stand te houden zullen wegvallen.</p>

Omvang claim:			
2012	2013	2014	2015
€ 97.000	€ 97.000	€ 97.000	€ 97.000

Format onontkoombare knelpunten Kadernota 2012

Indienende directeur: M.S. van der Priem

Contactpersoon: A.P.C.M. van den Nieuwenhuizen

<p>Soort onontkoombaar knelpunt:</p> <p>☐ Nieuwe of gewijzigde wettelijke taken</p> <p>X Areaaluitbreidingen</p> <p>☐ Eerdere bestuurlijke besluitvorming</p>
<p>Titel van de claim:</p> <p>Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden (HOVdris).</p>
<p>Op welk programma van de begroting heeft dit knelpunt betrekking?</p> <p>Wonen en leefbaarheid.</p>
<p>Productnummer en omschrijving:</p> <p>053-VRI en straatmeubilair.</p>
<p>Onderbouwing onontkoombaarheid:</p> <p>Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden (HOVdris), in opdracht van de Provincie heeft de Drechtsteden geïnvesteerd in betreffend systeem op het Openbaar Vervoer. De regie wordt vanuit de Gemeente Dordrecht gevoerd. Onderhoud, energie en telecommunicatie is nog niet aan het areaal toegevoegd.</p>
<p>Welke activiteit/prestatie wordt hiermee geleverd en welk effect wordt gerealiseerd?</p> <p>Onderhoud, energie en telecommunicatie tbv schoon, heel, veilig en burgertevredenheid.</p>

Omvang claim:			
2012	2013	2014	2015
€ 44.986 ¹	€ 71.530	€ 79.670	€ 89.350

¹ Bedragen overgenomen uit het Raadsvoorstel, waardoor er in bovenstaand overzicht een meerjarige stijging wordt gepresenteerd.

Format onontkoombare knelpunten Kadernota 2012

Indienende directeur: K.J. van Hengel en W.L.H. Ronken

Contactpersoon: E. Hoff, A. de Heer en P.J.H. Boden

<p>Soort onontkoombaar knelpunt:</p> ☐ Nieuwe of gewijzigde wettelijke taken ☐ Areaaluitbreidingen ☒ Eerdere bestuurlijke besluitvorming (Raadsbesluit 25 januari 2011)
<p>Titel van de claim: Vervroegde sluiting 3^e Merwedehaven.</p>
<p>Op welk programma van de begroting heeft dit knelpunt betrekking? Algemene Dekkingsmiddelen en Milieu en duurzaamheid.</p>
<p>Productnummer en omschrijving: 123 Bedrijfsvoering en 064 Milieubeheer</p>
<p>Onderbouwing onontkoombaarheid: Op 25 januari 2011 heeft de Raad ingestemd met het voorstel voor vervroegde sluiting van de stortplaats Derde Merwedehaven. Dit besluit heeft invloed op de meerjarenbegroting en conform raadsbesluit worden de gedeerde inkomsten meegenomen in de Kadernota 2012.</p>
<p>Welke activiteit/prestatie wordt hiermee geleverd en welk effect wordt gerealiseerd? In 2009 is bestuurlijk overleg gestart tussen Delta, Proav, provincie en gemeente Dordrecht over een scenario van vervroegde sluiting van de stortplaats Derde Merwedehaven. Dat heeft geresulteerd in bestuurlijke overeenstemming tussen de vier partijen en is op 25 januari 2011 door de Raad vastgesteld.</p> <p>De belangrijkste afspraken daarbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sluiting stortplaats per 1 januari 2013; ▪ Delta en Proav zijn samen verantwoordelijk voor de laatste fase van exploitatie en de complete afwerking van de stortplaats; ▪ Dordrecht ziet af van € 3.685.000,- van de in totaal € 5.670.000,- nog te ontvangen bijdrage van Proav; ▪ Dordrecht ziet af van de stoffenlijst uit 1992; de huidige Wm-vergunning bepaalt wat er gestort mag worden; ▪ Delta en Proav zien af van de stort van onverpakt asbesthoudend afval. Dordrecht draagt daarvoor € 700.000,- bij voor de geraamde omzetting. Hiervan heeft € 350.000 betrekking op 2011, dit wordt opgenomen in de Bestuursrapportage 2011. De andere € 350.000 heeft betrekking op 2012 en wordt opgenomen in de Kadernota 2012; <p>Dordrecht maakt de ontwikkeling mogelijk van vier hectare blijvend bedrijfsterrein langs de kade van de insteekhaven.</p>

<p>Omvang claim: <i>Bijdragen PROAV (product Bedrijfsvoering Stad)</i> Conform de afspraken ziet Dordrecht af van in totaal € 3.685.000 nog van Proav te ontvangen gelden. Dit betreft, op basis van de in 1997 overeengekomen betalingen, de volgende bedragen:</p>			
	2012	€ 325.000	
	2013	€ 808.827	
	2014	€ 829.048	
	2015	€ 849.774	
	2016	€ 871.018	
	<i>Totaal</i>	€ 3.683.667	
<p>In 2012 komt hier nog € 350.000 bij i.v.m. de omzetting door het niet langer storten van onverpakt asbesthoudend afval.</p>			
2012	2013	2014	2015
€ 675.000	€ 808.827	€ 829.048	€ 849.774

Bijlage 2: Spelregels egalisatiereserve Parkeren

1. De exploitatie van het product Parkeren is een gesloten systeem, dat als communicerend vat werkt met de reserve EPV;
2. Binnen deze exploitatie wordt expliciet inzichtelijk gemaakt hoe de kosten en opbrengsten van het product Parkeren zijn opgebouwd;
3. Ten laste van de reserve EPV kunnen alleen investeringen worden gebracht m.b.t.:
 - de aankoop, instandhouding en/of verbetering van parkeergarages (voor zover dit niet behoort tot het domein van de eigenaar en/of verhuurder van het gebouw);
 - de aankoop, instandhouding en/of verbetering van fietsenstallingen (voor zover dit niet behoort tot het domein van de eigenaar en/of verhuurder van het gebouw);
 - de aankoop, instandhouding en/of verbetering van overige parkeervoorzieningen verband houdend met de bestaande exploitatie van het gereguleerd parkeren.
4. Niet ten laste van de reserve EPV kunnen worden gebracht investeringen met betrekking tot voorstudies naar en ontwikkelingstrajecten van nieuwe (gebouwde) parkeervoorzieningen, investeringen in de realisatie van gebouwde parkeervoorzieningen, etc.¹;
5. De minimaal noodzakelijke omvang van het saldo van de reserve EPV wordt vierjaarlijks vastgesteld als 50% van het gewogen gemiddelde van de jaarlijkse omzet van het product Parkeren in de voorgaande drie kalenderjaren;
6. Ten aanzien van het actuele saldo van de reserve EPV in relatie tot de minimaal noodzakelijke omvang van het saldo geldt:

Saldo ultimo vorig kalenderjaar:	Saldo komende 5 jaar (volgens prognose):	Maatregel (bestuurlijke keuzes):
> minimum omvang	> € 0,-, en < minimum omvang	<ul style="list-style-type: none"> • Geen maatregelen noodzakelijk • Wel melding in de risicoparagraaf
> minimum omvang	< € 0,-	<ul style="list-style-type: none"> • Niet toegestane ontwikkeling direct melden • Maatregelen mogelijk? • Dotatie uit algemene middelen noodzakelijk zodra saldo < minimale omvang
> minimum omvang	> minimum omvang	<ul style="list-style-type: none"> • Surplus saldo > minimum omvang afstorten aan algemene middelen -> afgestort bedrag is vrije ruimte t.b.v. gemeentebrede kadernota-claims
< minimum omvang	> € 0,-, en < minimum omvang	<ul style="list-style-type: none"> • Geen maatregelen noodzakelijk • Wel melding in de risicoparagraaf
< minimum omvang	< € 0,-	<ul style="list-style-type: none"> • Niet toegestane ontwikkeling direct melden • Maatregelen mogelijk? • Dotatie uit algemene middelen zodat saldo de komende 5 jaar > € 0,- blijft
< minimum omvang	> minimum omvang	<ul style="list-style-type: none"> • Geen maatregelen noodzakelijk • Wel melding in de risicoparagraaf

7. Jaarlijks wordt bij de kadernota aan de gemeenteraad verantwoording afgelegd over de ontwikkeling van het saldo van de reserve EPV, een geactualiseerde prognose van deze ontwikkeling kenbaar gemaakt en eventuele voorstellen voor te nemen maatregelen gedaan;
8. Het beheer van de Egalisatiereserve Parkeervoorzieningen wordt uitgevoerd door de parkeermanager van de sector Stadsontwikkeling;
9. Om het gesloten systeem beheersbaar te kunnen laten zijn, dient voor 1 januari 2012 met de uitvoerende sectoren een nieuw stelsel van prestatiegebaseerde dienstverleningsovereenkomsten te worden afgesloten;
10. Begrotingswijzigingen die betrekking hebben op het product parkeren en/of de Egalisatiereserve Parkeervoorzieningen kunnen enkel in de procedure van de Kadernota worden voorgesteld aan het gemeentebestuur.

1. Investerings in gebouwde parkeervoorzieningen dienen te worden gedragen door de toekomstige eigenaar van deze voorzieningen, te weten het Vastgoedbedrijf. Vanuit het product Parkeren wordt een jaarlijkse huursom aan het Vastgoedbedrijf betaald, ter afdekking van de kapitaallasten, etc. Het voorgaande betekent overigens niet dat voorstellen voor investeringen in gebouwde parkeervoorzieningen ingediend dienen te worden door het Vastgoedbedrijf.

Bijlage 3: Subsidieplafonds

Elk jaar dient u voorafgaande aan het subsidiejaar voor 15 juli op grond van gemeentelijke nadere regels diverse subsidieplafonds met eventuele verdeelregels vast te stellen. Voor evenementen dienen bovendien de maximale bedragen per soort evenement (status van het evenement) vastgesteld te worden.

Het vaststellen van een subsidieplafond is noodzakelijk om aanvragen te kunnen afwijzen wanneer het plafond bereikt is en is bedoeld om "open einde" regelingen te voorkomen. In de regel is het uitgangspunt voor de plafonds voor het nieuwe jaar, de plafonds van het voorafgaande jaar eventueel vermeerderd met een prijsindex. De prijsindexen zijn opgenomen in de kadernota.

De subsidieplafonds voor evenementen, sport kleedruimten, sport zwembadhuur en sport jeugdsport zijn inclusief de efficiencykorting van 2,5%. De plafonds worden vastgesteld onder voorbehoud van goedkeuring van de begroting 2012 door de gemeenteraad. Het gaat om de volgende subsidieplafonds voor:

- Instandhouding van bomen;
- Evenementen;
- Sport Kleedruimten;
- Sport Zwembadhuur;
- Sport Stimuleringsprojecten;
- Sport Dordtse sporttalenten;
- Sport Jeugdsport;
- Amateurkunst;
- Beeldende kunstenaars;
- Wijkwensen;
- Culturele initiatieven;
- Podiumkunsten.

Tabel:

Subsidieplafonds 2012, verdeelregels, aanleverende sector en de van toepassing zijnde regelgeving

Beleidssterrein	Plafond 2011	Plafond 2012	Vast te stellen verdeelregels	Andere vast te stellen zaken	Sector	Van toepassing zijnde regelgeving
Instandhouding van bomen	€ 15.000	€ 15.000	Niet nodig; verdeelregels staan in nadere regels		SBH	art. 6 van de nadere regels voor het in stand houden van bomen Dordrecht
Evenementen 1 halfjaar	€ 178.800	€ 174.330	Niet nodig; verdeelregels staan in nadere regels	De maximale subsidie vaststellen: A+ evenement € 42.778,-- A-evenement € 19.500,-- B-evenement € 5.000,-- C- evenement € 500,--	SO	art. 4 van de nadere regels voor evenementen subsidies 2010
Evenementen 2 halfjaar	€ 291.400	€ 284.115	Niet nodig; verdeelregels staan in nadere regels	De maximale subsidie vaststellen: A+ evenement € 42.778,-- A-evenement € 19.500,-- B-evenement € 5.000,-- C- evenement € 500,--	SO	art. 4 van de nadere regels voor evenementen subsidies 2010
Sport Kleedruimten	€ 44.093	€ 42.990			SPD	art. 5 van de nadere regels voor sportsubsidies
Sport Zwembadhuur	€ 150.000,	€ 146.250			SPD	art. 5 van de nadere regels voor sportsubsidies
Sport Stimulerings	€ 5.000	€ 5.000			SPD	art. 5 van de nadere regels voor

Beleidsterrein	Plafond 2011	Plafond 2012	Vast te stellen verdeelregels	Andere vast te stellen zaken	Sector	Van toepassing zijnde regelgeving
projecten						sportsubsidies
Sport Dordtse sporttalenten	€ 10.651	€ 11.000			SPD	art. 5 van de nadere regels voor sportsubsidies
Sport Jeugdsport	€ 51.512	€ 50.224			SPD	art. 5 van de nadere regels voor sportsubsidies
Amateurkunst	€ 100.000	€ 80.000			MO	Art. 3 van de nadere regels voor subsidies voor amateurkunst 2010
Beeldende kunstenaars	€ 150.000	€ 150.000			MO (CBK)	art. 2 van de nadere regels voor subsidies aan beeldende kunstenaars 2010
Wijkwensen	€ 150.000	€ 100.000	-Aanvragen worden behandeld in volgorde van binnenkomst. -Vanaf het moment dat het plafond bereikt is kunnen aanvragen worden afgewezen		MO	art. 4 van de nadere subsidieregels voor wijkwensen
Culturele initiatieven	€ 80.000	€ 70.000			MO	art. 3 van de nadere regels voor subsidies voor culturele initiatieven 2010
Podiumkunsten	€ 66.000	€ 50.000			MO	art. 3 van de nadere regels voor subsidies voor podiumkunsten 2010